

INCLUSIE AGENDA MAASTRICHT

**Samen werken aan een
toegankelijke stad waar
iedereen meedoet!**

2026-2029

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	3
Hoofdstuk 1: Terugblik Maastrichtse Inclusie Agenda 2019-2022.....	5
Leeswijzer	8
Hoofdstuk 2: Ergens kunnen zijn en ergens kunnen komen	9
Thema 1: Toegankelijk gemeentelijk vastgoed	10
Thema 2: Openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeting.....	11
Thema 3: Woonbeleid dat inzet op gelijke kansen	13
Thema 4: Onderwijshuisvesting die ruimte biedt aan diversiteit	15
Thema 5: Toegankelijke sport mee bewegen in de buurt.....	16
Thema 6: Vervoer dat iedereen in beweging brengt	18
Hoofdstuk 3: Iedere dag doet ertoe: meedoen in werk, onderwijs, vrije tijd.....	20
Thema 1: Sociale zekerheid en werk dat werkt voor iedereen	21
Thema 2: Leren zonder drempels	23
Thema 3: Vrije tijd die verbindt	25
Hoofdstuk 4: Leven in balans met welzijn en zorg.....	28
Thema 1: Sociale basis en inclusie gaan hand in hand.....	29
Thema 2: Samen naar een Gezond Maastricht	30
Thema 3: Zorg voor iedereen, zorg die past	31
Hoofdstuk 5: Samen zichtbaar, voor een stad waarin iedereen telt.....	33
Thema 1: Tegengaan van discriminatie & polarisatie	34
Thema 2: Versterken van belangenbehartiging	36
Thema 3: Bewustwording en educatie, samen inclusief.....	38
Hoofdstuk 6: Gemeente Maastricht als goede voorbeeld voor Inclusie.....	39
Financiën	42
Monitoring	43

Inleiding

In Maastricht bouwen we aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Waar niemand wordt uitgesloten vanwege een beperking, achtergrond, leeftijd, genderidentiteit, armoede of andere kenmerken. Sinds de ondertekening van het VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een handicap in 2016 zijn gemeenten wettelijk verplicht om beleid te ontwikkelen dat de volwaardige participatie van mensen met een beperking waarborgt. Deze verplichting is verankerd in de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet, en krijgt lokaal vorm via de Lokale Inclusie Agenda.

Naast het VN-verdrag vormt Artikel 1 van de Nederlandse grondwet, dat gelijke behandeling voorschrijft en discriminatie verbiedt, ook een kern van de Inclusie Agenda Maastricht. Het tegengaan van uitsluiting op basis van beperking, afkomst, gender of andere kenmerken is essentieel om volwaardige participatie voor iedereen mogelijk te maken. Door dit grondrecht als uitgangspunt te nemen, bouwen we aan een stad waarin niemand wordt buitengesloten.

Met de eerste Maastrichtse Inclusie Agenda 2019–2022 hebben we al stappen gezet. We werkten aan toegankelijke gemeentelijke gebouwen, inclusieve communicatie, bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie, en verbeterde dienstverlening. Ervaringsdeskundigen speelden hierin een centrale rol, onder het motto: **“Niets over ons, zonder ons.”** Maastricht werd VNG-koploper en ontwikkelde samen met Stichting Samen Onbeperkt een screeningsinstrument voor toegankelijkheid. Ook werd ingezet op inclusief wonen, onderwijs, mobiliteit en werk.

Toch zijn we er nog niet. De samenleving is voortdurend in beweging. Technologische ontwikkelingen, demografische verschuivingen, veranderende sociale verhoudingen en een rijkere diversiteit bieden ons nieuwe kansen en perspectieven, terwijl het gebrek aan acceptatie en onderling begrip ons voor uitdagingen stelt. Mensen leven langer, wonen langer zelfstandig, en hebben uiteenlopende ondersteuningsbehoeften. Tegelijkertijd ervaren veel inwoners nog drempels in het dagelijks leven: in de fysieke omgeving, in communicatie, in dienstverlening, en in sociale interactie. Deze uitdagingen van de toekomst vragen om een inclusieve blik op wonen, zorg, mobiliteit, communicatie, werk, onderwijs en vrije tijd. Ze vragen om samenwerking, maatwerk en het betrekken van ervaringsdeskundigen. Alleen zo kunnen we als stad blijven groeien in gelijkwaardigheid, toegankelijkheid en verbondenheid.

Daarom is het tijd voor **een nieuwe Inclusie Agenda**. Een agenda die voortbouwt op wat we hebben bereikt, maar ook verbreedt en verdiept. We kiezen voor een brede benadering van inclusie waarin niet alleen inwoners met een beperking worden meegenomen, maar ook inwoners die door middel van andere factoren een kwetsbare positie hebben, zoals afkomst, gender, seksuele identiteit of andere kenmerken. De nieuwe Inclusie Agenda Maastricht richt zich op het verbeteren van alle levensdomeinen: van wonen, werken en leren tot vrije tijd, mobiliteit en communicatie. We willen obstakels wegnemen, kansen creëren en mensen in hun kracht zetten. Dit doen we samen met inwoners, ervaringsdeskundigen, maatschappelijke organisaties en ondernemers.

Met deze agenda willen we Maastricht verder ontwikkelen tot een stad waarin iedereen zich welkom voelt, zichzelf kan zijn en volwaardig kan meedoen. We blijven leren, luisteren en verbeteren. Samen maken we Maastricht inclusiever – voor iedereen.

COLOFON

Portretten uit de Tentoonstelling

[Samen onbeperkt vooruit](#)

Stichting OpenMind en de Nationale vereniging de Zonnebloem,

Fotograaf Linelle Deunk

Foto's plein 1992

Opening [Samen onbeperkt Vooruit](#)

Fotograaf Marieke van Grinsven

Overige foto's

Gemeente Maastricht, Omgevingsvisie, Stadbeheer, Maastricht bereikbaar & COC Limburg

mensen denken dat ik dom ben omdat ik een beperking heb..

...doorbreek vooroordelen: een lichamelijke beperking zegt niets over iemands intelligentie

Servé, 32 jaar

Toen ik ontwaakte, was mijn leven drastisch veranderd. Alles moest ik opnieuw leren: eten, drinken, praten, lopen. Ik was net een baby van 16 jaar.

Bewustwording creëren

Ik vind dat er nog veel kan verbeteren in de kennis en het gedrag van mensen over lichamelijke beperkingen.

Mijn **wens** is om anderen te inspireren door te laten zien dat niets onmogelijk is in het leven. Zo heb ik een eigen website waarop ik gedichten plaats over mijn dagelijkse leven.

Ik wil zodoende meer bewustwording creëren in de hoop dat zij hierdoor beter weten om te gaan met mensen met een lichamelijke beperking dan de bejegening die ik destijds heb gehad.

Lees het volledige verhaal van Servé op [Stichting OpenMind](#)

Verlamd

Op mijn 16e kreeg ik plotseling een hersenbloeding. Drie weken lang lag ik in coma, ik had slechts 15% overlevingskans. Mijn linkerarm en linkerbeen zijn verlamd. Hierdoor loop ik erg moeilijk en maak ik gebruik van een wandelstok.

In het begin had ik veel medelijden met mijzelf. Maar op een gegeven moment realiseerde ik me dat zelf-medelijden mij niet verder zou brengen. Ik wilde sterk zijn en er het beste van maken.

Mijn ouders en broer zijn hierin voor mij grote steunpilaren geweest. Ik begon mezelf en mijn beperking te accepteren. Sindsdien richt ik me op de dingen die ik wel kan. Nu werk ik, woon ik zelfstandig en rijd ik auto.

servé

DE ZONNE BLOEM
Er kan zoveel meer dan je denkt
provincie limburg

Hoofdstuk 1: Van een terugblik naar nieuwe naar een nieuwe inclusie koers

Voordat we de nieuwe Inclusieagenda introduceren, kijken we kort terug op de Maastrichtse Inclusieagenda 2019-2022. Deze agenda kwam voort uit het VN-verdrag Handicap, dat stelt dat personen met een beperking – fysiek, mentaal, intellectueel of zintuiglijk – volledig en gelijkwaardig moeten kunnen deelnemen aan de samenleving. Gemeenten moeten hiervoor maatregelen nemen zodat mensen met een beperking zo zelfstandig mogelijk kunnen leven, met keuzevrijheid in wonen en leven, toegang tot zorg en ondersteuning, en gelijke toegang tot informatie, voorzieningen en openbare ruimte.

De vorige agenda richtte zich specifiek op mensen met een beperking en bevatte tien speerpunten. We hebben daarop voortgebouwd, maar niet alles is gerealiseerd zoals gehoopt. Per speerpunt geven we aan wat wel en niet is bereikt en hoe dit aansluit bij de nieuwe, bredere Inclusieagenda.

[Speerpunt 1 Vergroot toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen met een publieke functie](#)

Uw raad heeft voor dit speerpunt een plan van aanpak vastgesteld met concrete investeringsvoorstellen om de toegankelijkheid van gemeentelijke panden met een openbare functie te verbeteren. De uitvoering hiervan liep door corona vertraging op en is uiteindelijk veel later afgerond dan gepland. Nu bouwen we verder: voor de nieuwe Inclusieagenda komt er niet alleen een nieuw plan voor bestaande panden, maar nemen we ook strengere eisen op voor nieuwbouw en verbouwingen, conform de nieuwe norm NEN9120 (zie hoofdstuk 2, thema 1).

Een sub onderdeel was ook de [Toegankelijkheid van stemlokalen](#)

Er is de afgelopen jaren geïnvesteerd in het toegankelijk maken van stemlokalen. Bij de recente gemeenteraadsverkiezingen waren vrijwel alle (op twee na) locaties rolstoeltoegankelijk. In Centre Céramique konden kiezers stemmen met behulp van een soundbox, waardoor stemmen ook toegankelijk werd voor mensen die blind of slechtziend zijn, mensen met dyslexie en mensen met een verstandelijke beperking. Ook de komende jaren blijven we alert op het toegankelijk hebben én houden van onze stemlokalen, zodat iedereen kan deelnemen aan het democratisch proces.

[Speerpunt 2 Waarborg gelijke rechten in wonen](#)

In de nieuwe agenda wordt sterker ingezet op toegankelijk en inclusief bouwen. Met woningcorporaties zijn meerjarige afspraken gemaakt over voldoende zorggeschikt aanbod. Op dit moment zijn er in Maastricht voldoende aangepaste woningen voor mensen met een beperking. Voor de toekomst zoeken we een balans tussen mate van geschiktheid (BAT 1 t/m 3) en betaalbaarheid. Ook in Wmo-contracten voor beschermd thuis is vastgelegd dat woningen beschikbaar moeten zijn voor mensen met een fysieke beperking. Bij beschermd wonen lukt dit vaak, bij maatschappelijke opvang nog niet. Bij de ontwikkeling van de nieuwe dag- en nachtopvang wordt hier wél rekening mee gehouden. Op de particuliere woningmarkt is tot nu toe weinig ingezet, omdat dit een complexere opgave is. In de nieuwe agenda besteden we naast toegankelijkheid ook aandacht aan woondiscriminatie, bijvoorbeeld van mensen met een andere achtergrond. Hoe we hiermee verder gaan, leest u in hoofdstuk 2, thema 3.

[Speerpunt 3 Maak mensen economisch meer zelfredzaam](#)

Tot nu toe zijn er op het gebied van een inclusieve arbeidsmarkt nog geen grote stappen gezet. Met de vaststelling van de beleidsregels voor beschut werk in september 2024 is op dit specifieke onderdeel wel een stap gezet. Beschut werk biedt inwoners die niet zelfstandig op een reguliere werkplek kunnen werken de mogelijkheid om, met begeleiding, toch mee te doen. Het UWV adviseert of iemand hiervoor in aanmerking komt.

Met de nieuwe Inclusieagenda zijn we ambitieuzer: we gaan verder aan de slag om een economie en arbeidsmarkt te realiseren die werkt voor iedereen. Daarbij kijken we niet alleen naar werkgelegenheid, maar ook naar cultuursensitief werken en het voorkomen van armoede bij specifieke groepen. Het nieuwe armoedebelief en deze agenda zorgen voor extra aandacht en concrete acties om gelijke kansen te creëren en barrières weg te nemen (zie hoofdstuk 3 thema 1).

Speerpunt 4 Zorg voor inclusief onderwijs

In de vorige inclusieagenda is inclusief onderwijs voornamelijk vorm gegeven door continue dialoog over hoe kinderen met een beperking kunnen worden opgevangen in het reguliere onderwijs. Deze gesprekken blijven belangrijk, net als aandacht voor inclusie en diversiteit bij nieuwe ontwikkelingen en inhoudelijke doorontwikkelingen. Nu groeit de aandacht voor de rol van scholen in het tegengaan van discriminatie en het bevorderen van acceptatie van iedereen zoals hij of zij is. Dit nemen we nadrukkelijk mee in de nieuwe Inclusieagenda als ook de nieuwe educatieve agenda, zodat onderwijs niet alleen toegankelijk is, maar ook bijdraagt aan een samenleving waarin iedereen meelt.

Ook de vastgestelde integrale huisvestingsplannen voor primair en voortgezet onderwijs zorgen ervoor dat er op gebieden van toegankelijkheid en inclusie de komende periode concreet stappen in worden gezet. Hoe beide onderdeel zijn van de nieuwe agenda leest u verder in hoofdstuk 2 thema 4 en hoofdstuk 3 thema 2.

Speerpunt 5 Optimaliseer het vervoer

Het optimaliseren van (openbaar) vervoer blijft een voortdurende opgave. Bij groot onderhoud aan wegen worden bushaltes standaard verhoogd om de toegankelijkheid te verbeteren. Zo zijn eind 2024 de bushaltes aan de Tongerseweg tussen de grens en de Javastraat/Medoclaan aangepast. Ondanks deze verbeteringen kan de kwaliteit van het openbaar vervoer nog steeds beter. Omdat de gemeente hierin geen opdrachtgevende rol heeft, is het lastig om grote veranderingen door te voeren. Het vervoer op maat (Omnibuzz) scoort daarentegen al jaren hoog op kwaliteit en wordt veel gebruikt in onze stad.

Met de nieuwe Inclusieagenda kijken we verder vooruit: we brengen in kaart welke punten in de stad – inclusief bushaltes en openbare wegen – nog moeten worden aangepast om de toegankelijkheid te verbeteren. Dit doen we in nauwe samenwerking met het team Mobiliteit. Hoe we dit concreet aanpakken, leest u in hoofdstuk 2, thema 6.

Speerpunt 6 Ondersteun cliënten

De afgelopen jaren zijn onder andere de gemeentelijke website en de folder cliëntondersteuning toegankelijk gemaakt voor alle inwoners. In de nieuwe Inclusieagenda versterken we deze focus op heldere en toegankelijke communicatie. Zo werken we aan een algemene schrijfwijzer voor alle gemeentelijke communicatie, zodat informatie begrijpelijk en inclusief is.

Dit thema komt op meerdere plekken terug in de nieuwe agenda, maar vooral in hoofdstuk 4, waar het belang van samenhang tussen de sociale basis, Gezond Maastricht en zorg wordt benadrukt. Daarnaast blijft er expliciete aandacht voor hoe wij als gemeente communiceren met onze inwoners. Dit leest u verder in hoofdstuk 6: *Gemeente als goed voorbeeld*.

Speerpunt 7 Maak de openbare ruimte toegankelijker

In de vorige inclusieagenda lag de focus op het hanteren van duidelijke richtlijnen voor toegankelijkheid bij herinrichting van de openbare ruimte. Zo zorgen we standaard voor een vrije doorlooppuimte van 2,00 meter en verlagen we trottoirbanden op logische oversteekplaatsen. Daarnaast is het *Actieplan Fietsparkeren Maastricht 2020-2025* een belangrijk instrument om de stad toegankelijker en veiliger te maken voor gebruikers van een rolstoel, scootmobiel, rollator of kinderwagen. Fietsen en scooters blokkeren immers vaak de doorgang. Samen met ervaringsdeskundigen blijven we zoeken naar oplossingen om stoepen vrij te houden. Een blijvend knelpunt zijn bestaande situaties waar geen herinrichtingsplannen zijn. Om hier toch verbeteringen door te voeren, wordt in deze inclusieagenda jaarlijks een investering van €150.000 gevraagd voor kleine aanpassingen die snel kunnen worden uitgevoerd. Er is inmiddels een knelpuntenlijst opgesteld en een planning gemaakt voor de komende twee jaar om verbeteringen stapsgewijs te realiseren. Dit leest u verder in hoofdstuk 2 thema 2.

Speerpunt 8 Stimuleer sport en beweging

In de vorige inclusie agenda was er wel focus op communicatie over het gratis beweegaanbod van Maastricht Sport voor mensen met een beperking. Dit aanbod is echter nog niet heel uitgebreid. In de nieuwe inclusieagenda willen we dit uitbreiden. Ontwikkelingen voor binnensport accommodaties worden meegenomen vanuit het vastgesteld IHP voor onderwijshuisvesting en sportaccommodaties. Daarnaast zetten we in deze agenda extra stappen richting

inclusieve sportverenigingen waar iedereen zich welkom voelt. Binnen sport gaan we daarom meer inzetten op inclusie door verenigingen te ondersteunen met trainingen en workshops over inclusie en sociale veiligheid. Hoe we dit concreet vormgeven, leest u verder in hoofdstuk 3, thema 3.

Speerpunt 9 Investeer in een inclusieve buurt

In de pilots Inclusieve Buurt in Wyck en Amby zijn verschillende activiteiten gestart, maar deze kwamen door de coronaperiode stil te liggen en zijn daarna niet meer specifiek opgepakt. In de nieuwe Inclusieagenda vragen we breed aandacht voor inclusie en antidiscriminatie, maar de inclusieve buurt is geen afzonderlijk speerpunt meer. Wel zetten we extra in op het versterken van de sociale basis en het creëren van ontmoetingsplekken in de stad, zodat inwoners elkaar kunnen ontmoeten en meedoen. Resultaten en adviezen vanuit de dementiescan worden hier in meegenomen. Dit vormt een belangrijk fundament voor inclusie en komt uitgebreid aan bod in hoofdstuk 4, thema 1.

Speerpunt 10 Zorg voor toegankelijke horeca, winkels en bedrijven

Dit speerpunt is tot nu toe vooral opgepakt via Maastricht voor Iedereen, onder andere met een werkconferentie en de campagne Ik zie jou, waarmee ondernemers zijn geïnspireerd en gemotiveerd om inclusie in hun bedrijfsvoering te omarmen. Op de website Ik zie jou staan interviews met medeondernemers en praktische tips om hiermee aan de slag te gaan.

In de nieuwe Inclusieagenda willen we doorpakken: we zetten onze gemeentelijke netwerken en contacten in om nog meer ondernemers te bereiken, met speciale aandacht voor het mkb. We starten met de 'MKB Toegankelijke Route'. Daarnaast kijken we naar het huidige aanbod van openbare toegankelijke toiletten voor iedereen en de haalbaarheid van mogelijk nieuwe toiletten en op strategische plekken in de stad. Zo werken we samen aan een stad en een economie waarin iedereen kan meedoen. Hoe we dit concreet vormgeven, leest u in hoofdstuk 3 thema 3.

Leeswijzer

Deze Inclusie Agenda is opgebouwd langs vijf speerpunten. Deze vormen de hoofdstukken:

1. Ergens kunnen zijn en ergens kunnen komen
2. Iedere dag doet ertoe: meedoen in werk, onderwijs en vrije tijd
3. Leven in balans met welzijn en zorg
4. Samen zichtbaar voor een stad waarin iedereen telt
5. Gemeente Maastricht als goede voorbeeld voor Inclusie

De opbouw van ieder hoofdstuk volgt een vaste structuur. Het hoofdstuk begint met een uitleg van het speerpunt en de bijbehorende thema's. Voor elk thema werken we vanuit de doelstelling: wat willen we bereiken? Daarna volgt een toelichting op het thema waarin we uitleggen waarom dit belangrijk is. Vervolgens beschrijven we onze rol als gemeente en hoe wij bijdragen aan het realiseren van deze doelstelling. Daarna geven we aan wat we hiervoor willen doen met een aantal concrete acties. We benoemen wat daarvoor nodig is in termen van capaciteit en/of financiële middelen. Tot slot geven we in het laatste hoofdstuk aan hoe we dit beleid gaan monitoren & evalueren en geven we een samenvatting van de financiën.

Met deze inclusieagenda kiezen we bewust voor een benadering die uitgaat van gelijkwaardigheid en toegankelijkheid. We hanteren de term *mensen met een beperking* in lijn met het VN-verdrag en daarmee aansluit bij internationale afspraken en richtlijnen. Daarnaast heeft Stichting Samen Onbeperkt aangegeven deze term te prefereren, wat het belang van consistentie en herkenbaarheid onderstreept. Tegelijkertijd benadrukken we dat beperkingen niet primair bij mensen liggen, maar bij een samenleving die onvoldoende toegankelijk is. Het is dus de maatschappij die barrières opwerpt, niet de mensen zelf. Deze visie vormt de basis voor alle speerpunten en acties in deze agenda.

Hoofdstuk 2: Ergens kunnen zijn en ergens kunnen komen

In een inclusieve stad als Maastricht moet iedereen de mogelijkheid hebben deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Het gaat hierbij het niet alleen om het recht om erbij te horen, maar ook om de mogelijkheid om erbij te kunnen zijn. Toegankelijkheid is de sleutel tot inclusie: met het speerpunt “Ergens kunnen zijn en Ergens kunnen komen” willen we ervoor zorgen dat iedereen zich vrij kan verplaatsen. Zonder toegang tot gebouwen, een toegankelijke openbare ruimte en toegankelijk vervoer blijft inclusie een belofte zonder inhoud.

Toegankelijkheid en inclusie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Toegankelijkheid betekent dat iedereen, ongeacht beperking, achtergrond of levensfase, zelfstandig en veilig gebruik kan maken van de stad. Inclusie betekent dat iedereen zich welkom voelt en mee kan doen. Wanneer beide samenkomen, ontstaat een stad waarin iedereen volwaardig kan meedoen.

Dit speerpunt verbindt de fysieke toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimten met bereikbaarheid via vervoer. Want inclusie gaat niet alleen over **erbij kunnen zijn** maar ook **ergens kunnen komen**. Iedereen in Maastricht moet de mogelijkheid hebben en krijgen om zich vrij en zelfstandig te verplaatsen en deel te nemen aan het maatschappelijk leven, ongeacht fysieke, mentale of sociale beperkingen.

We richten ons op een inclusieve leefomgeving door aandacht te besteden aan de thema's:

- Toegankelijk gemeentelijk vastgoed
- Openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeting
- Woonbeleid dat inzet op gelijke kansen
- Onderwijshuisvesting die ruimte biedt aan diversiteit
- Toegankelijke sport, mee bewegen in de buurt
- Vervoer dat iedereen in beweging brengt

Elk thema heeft zijn eigen waarde en specifieke opgaven. Toch is het de verbinding tussen die thema's die kan leiden tot maximale inclusie. Door deze **integraal te benaderen**, ontstaat een inclusieve infrastructuur waarin mensen zich vrij kunnen bewegen, ontwikkelen, ontmoeten en wonen. Het is een benadering die niet alleen fysieke toegankelijkheid bevordert, maar ook **sociale inclusie, gezondheid, participatie en continuïteit** in het dagelijks leven ondersteunt.

Thema 1: Toegankelijk gemeentelijk vastgoed

Doelstelling:

“Vanaf 2026 worden alle nieuwbouw- en verbouwprojecten van gemeentelijke panden uitgevoerd conform de toegankelijkheidsnorm NEN 9120. In 2030 is het merendeel van de bestaande maatschappelijke panden fysiek toegankelijk voor mensen met een beperking, zodat publieke voorzieningen voor iedereen bruikbaar zijn.”

Toegankelijke gebouwen zijn de basis voor een inclusieve stad. Iedereen moet publieke voorzieningen kunnen gebruiken, ongeacht leeftijd, beperking of achtergrond. Zonder toegankelijke gebouwen is zelfstandig wonen, leren, sporten en ontmoeten moeilijk. Wanneer dit niet kan belemmert dit de deelname aan de samenleving en vergroot het ongelijkheid. De gemeente Maastricht zorgt daarom dat toegankelijkheid een vaste plek krijgt in het vastgoedbeleid. Bij nieuwbouw en verbouw van gemeentelijke panden wordt de NEN-norm 9120 gebruikt. Deze norm geeft duidelijke eisen voor ontwerp en gebruiksgemak, zodat gebouwen toegankelijk zijn voor bijvoorbeeld rolstoelgebruikers en mensen met een visuele beperking.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente heeft als eigenaar van maatschappelijk vastgoed een directe verantwoordelijkheid voor het onderhoud en de structurele toegankelijkheid van gebouwen. Bij nieuwbouw en verbouw kan zij eisen stellen, zoals het toepassen van de NEN-norm. Via huurcontracten en subsidies stimuleert de gemeente toegankelijkheid bij maatschappelijke organisaties. Hoewel de invloed beperkt is bij particuliere panden en monumenten, vervult de gemeente een regierol door beleid te maken, samen te werken met partners en toe te zien op naleving van normen. Zo verbinden we toegankelijkheid aan bredere ruimtelijke en sociale opgaven.

Wat gaan we hiervoor doen?

- 1. Evaluatie huidige pilot toegankelijkheid**
 - a. We evalueren de huidige pilot waarin er gewerkt is aan het toegankelijker maken van gemeentelijke gebouwen om een betrouwbare indicatie van impact en kosten te krijgen. Deze evaluatie vormt de inzichten en dekking die geborgd moet worden.
- 2. De NEN 9120 wordt opgenomen in het herziend vastgoedbeleid in 2026**
 - a. Bij bouw- en verbouwplannen (exclusief regulier onderhoud) van gemeentelijke panden wordt een toegankelijkheidsplan opgenomen dat voldoet aan NEN 9120.
 - b. Afwijking van de NEN 9120 alleen toegestaan met onderbouwde motivatie en indien mogelijk alternatieve oplossingen gelijkwaardig aan toegankelijkheid.
- 3. Verbetering van bestaande panden**
 - a. Bij verbouw en verduurzaming van gemeenschapshuizen en ontmoetingsplekken wordt prioritair ook het fysiek toegankelijk maken meegenomen.
- 4. Toetsing en monitoring**
 - a. We publiceren jaarlijks een overzicht van de voortgang van de toegankelijkheidsverbeteringen in de gemeentelijke panden.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Dit vraagt capaciteit en middelen. Voor het aanpassen van de gemeenschapshuizen is nog €1.2 miljoen beschikbaar vanuit de vorige inclusie agenda. Door middel van een screening wordt bepaald welke aanpassingen nodig en mogelijk zijn binnen dit budget. In verband met de beschikbare capaciteit en arbeidsmarktkrapte op het gebied van projectleiders zal geprioriteerd moeten worden en kunnen niet alle aanpassingen gelijktijdig plaatsvinden.

Het volgen van de NEN-norm bij bouw- en verbouw van gemeentelijke panden verhoogt de kosten van verbouw met circa 1-1,5%. Hier moeten de afzonderlijke beleidsafdelingen bij de budgettering van de verbouwingen rekening mee houden.

Thema 2: Openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeting

Doelstelling:

Iedereen kan meedoen aan het openbare leven. Vanaf 2026 houden we bij elk ontwerp, onderhoud en herinrichting van straten, pleinen, parken en speelplekken rekening met toegankelijkheid. We passen standaard principes toe voor mensen met een beperking, ook bij dementie. Voorbeelden zijn: obstakel vrije routes, geleidelijnen, duidelijke borden en begrijpelijke informatie.“

Een inclusieve stad is een stad die voor iedereen toegankelijk en bruikbaar is. En waaraan iedere inwoner volwaardig kan deelnemen aan het openbare leven. De straten, pleinen, parken en speelplekken vormen het decor voor het dagelijks leven in de openbare ruimte.

De openbare ruimte is meer dan de fysieke buitenruimte: het is een gedeelde leefomgeving die wonen, leren, bewegen en ontmoeten verbindt. Door deze ruimte toegankelijk en inclusief in te richten, ontstaat een stad waarin mensen zich vrij kunnen verplaatsen, ontwikkelen en deelnemen. De koppeling met woonbeleid, onderwijshuisvesting, sport en vervoer versterkt de sociale cohesie, gezondheid en zelfstandigheid van inwoners. Zo draagt een goed ontworpen openbare ruimte direct bij aan de kwaliteit van leven voor iedereen.

Maar toegankelijkheid is meer dan het wegnemen van fysieke barrières. Het gaat om een omgeving waarin iedereen zich veilig en zelfstandig kan bewegen, of je nu in een rolstoel zit, slechtziend bent, met een kinderwagen loopt of de taal niet spreekt. Dit vraagt om bewustere keuzes in ontwerp zoals brede stoepen, hellingen in plaats van trappen, geleidelijnen, duidelijke bebording en begrijpelijke informatie over routes en voorzieningen in de stad.

Wat is onze rol als Gemeente

De openbare ruimte is een essentieel onderdeel van het stadsleven. Als Gemeente Maastricht hebben we hier een centrale rol als beleidsmaker, ontwerper, beheerder en uitvoerder. Echter zijn er tegelijkertijd ook grenzen aan de gemeentelijke invloed, die vragen om samenwerking, afstemming en strategisch handelen. Binnen de grenzen van eigendom, regelgeving en middelen is het van belang om strategisch, verbindend en participatief te werken.

Als gemeente zoeken we voortdurend naar de juiste balans tussen toegankelijkheid en het behoud van onze unieke historische stad. Maastricht kan nooit volledig perfect toegankelijk worden gemaakt, maar binnen die grenzen blijven we samen met partners en inwoners kijken naar praktische mogelijkheden en oplossingen die het verschil maken.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **Oplossen knelpunten in bestaande situaties**, in samenwerking met ervaringsdeskundigen.
 - a. Al lopend, op korte termijn worden de afzetbollen rondom Mosea Forum vervangen door paaltjes, in verlengde met aanpassingen Wilhelminabrug en toegang Mosae Forum. *(zie bijlage B04: planning openbare ruimte 2026-2029 en volledige knelpuntenlijst)*
2. **Investeren in toegankelijkheid bij gepland onderhoud of gebiedsontwikkeling:** Wanneer we in een straat of buurt aan de slag gaan met groot onderhoud of gebiedsontwikkeling nemen we toegankelijkheid direct mee in het nieuwe ontwerp.
 - a. We werken aan een verbetering van de toegankelijkheid voor het stadskantoor vanuit de bushalte Mosea Forum
 - b. We werken aan verdere toegankelijkheid van publieke voorzieningen als station, stadskantoor, bibliotheek en ontmoetingsplekken vanuit de halte voor het openbaar vervoer en gehandicapten parkeerplaatsen.
 - c. We verbeteren de vrije doorloopruimte in de stad op trottoirs, met onderbouwing vanuit het inspiratiedocument Fietszone voor het plaatsten van stallingen in de openbare ruimte om toegang te borgen.
 - d. We verbeteren de oriëntatie bij kruispunten door het aanbrengen van geleide lijnen.

3. **Levensloopbestendige buurten:** Koppeling met woonbeleid, waarbij de openbare ruimte aansluit op de behoeften van mensen in verschillende levensfasen, waarbij ook specifiek aandacht is voor mensen met dementie.
4. **Schoolpleinen als buurtpleinen:** Inrichten en openstellen buiten schooltijd als beweeg- en ontmoetingsplek, in samenwerking met Sport en Onderwijs.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Voor actiepunt 1 is er op dit moment € 50.000 begroot voor het jaarlijks aanpakken van knelpunten op het gebied van inclusie. Binnen de beschikbare capaciteit is het mogelijk om meer projecten op te pakken. Hiervoor is een verhoging van het budget nodig van €100.000, met een totaal van €150.000. De overige acties voor de openbare ruimte worden binnen bestaande opgenomen projecten uitgevoerd

Voor actiepunt 1: knelpunten in bestaande situaties bedoelen we acute problemen in de openbare ruimte op plekken en in situaties die niet op de geplande lijst van werkzaamheden of straatrenovaties staan. Met de investering van €150.000 kunnen we jaarlijks een aantal van deze urgente knelpunten aanpakken. Zo werken we stap voor stap aan een beter toegankelijke stad (*zie bijlage B04: planning openbare ruimte 2026-2029 en volledige knelpuntenlijst*).

Portrait Linette Deunt

mensen reageren
vaak geïrriteerd
of boos op mij..

..heb geduld en begrip voor
iemand met een beperking

Lilly, 38 jaar

Ik bereid me al voor op een leven met nog minder zicht.

Doof en slechtziend

Vanwege het Usher-syndroom type 1 ben ik doof én slechtziend geboren. Vroeger kon ik wel beter zien dan nu. Mijn zicht kan in de toekomst nog verder achteruit gaan.

Slechte belichting

Met mijn blindenstok kan ik bijna overal komen. Wel loop ik regelmatig tegen ontoegankelijkheid aan. Zo vragen ongelijke en scheve stoepen om extra oplettendheid zodat ik niet struikel. Ook zijn donkere locaties een uitdaging. Hier moet ik goed letten op drempels en opstapjes.

Lees het volledige verhaal van Lilly [hier](#)

lilly

Thema 3: Woonbeleid dat inzet op gelijke kansen

Doelstelling:

“Het woonbeleid van Maastricht draagt actief bij aan een inclusieve woningmarkt waarin iedereen toegang heeft tot passende huisvesting. De gemeente borgt transparantie en gelijke kansen door duidelijke kaders, samenwerking met partners en een laagdrempelig meldpunt voor misstanden in te stellen. In 2030 is het aantal zorggeschikte woningen in balans met de zorgbehoefte.”

Een inclusieve stad betekent een inclusieve woonomgeving. Wonen is meer dan een dak boven je hoofd. Het betekent dat iedereen toegang heeft tot passende huisvesting, ongeacht beperking, achtergrond of inkomen. Dit geeft de basis voor veiligheid, welzijn, sociale contacten en persoonlijke ontwikkeling. Daarom streven we in Maastricht naar een woonbeleid dat actief bijdraagt aan gelijke kansen en een gevoel van thuis voor alle inwoners.

De woningmarkt in Maastricht staat onder druk. Er is een tekort aan betaalbare woningen, vooral voor mensen met een laag inkomen, ouderen, mensen met een beperking en andere kwetsbare groepen. Door vergrijzing, beperkte doorstroming en een gebrek aan passende alternatieven blijven veel mensen in woningen die niet meer aansluiten bij hun levensfase of zorgbehoefte. Hierbij is een woningvoorraad die aansluit bij de diversiteit van onze inwoners essentieel, zoals levensloopbestendige woningen, fokuswoningen en een eerlijke verdeling van sociale en middenhuur. Een inclusieve woningmarkt is transparant, rechtvaardig en biedt perspectief op een wooncarrière in de eigen buurt.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente heeft een regierol in het bevorderen van inclusief wonen: we stellen kaders, maken afspraken met woningcorporaties en bewaken de voortgang. Via de Wet op goed verhuurderschap houden we toezicht op eerlijke woningtoewijzing en discriminatie, met een laagdrempelig meldpunt voor klachten van huurders en woningzoekenden. Tegelijkertijd kunnen we dit niet alleen. Voor de uitvoering zijn we afhankelijk van samenwerking met corporaties, zorginstellingen, bewoners en marktpartijen. Onze invloed ligt bij het stellen van voorwaarden en het stimuleren van inclusieve woonvormen, partnerschap is daarbij essentieel.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **Herijking van de meerjarige prestatieafspraken met ruimte voor inclusief wonen 2027-2030**
 - a. Binnen bestaande mogelijkheden wordt er gewerkt aan het creëren van voldoende woonaanbod in Maastricht waarbij er voor zowel reguliere huurders als specifieke doelgroepen een acceptabele zoek en bemiddelduur is.
 - b. Bij het opstellen van prestatie afspraken met woningcorporaties en andere partners wordt expliciet aandacht besteed aan de uitgangspunten van het Deltaplan¹
 - c. Specifieke aandacht voor inclusie en het bevorderen van gelijke kansen in wonen voor mensen met een beperking. Hiertoe gaan we samen met de corporaties de monitoring van de woonruimteverdeling verder door ontwikkelen zodat we zicht krijgen op woningvraag en -aanbod van specifieke doelgroepen.
2. **Onderzoek & communicatie voor niet gebruikte wmo-zorg indicatie**
 - a. Er wordt onderzoek gedaan naar de verhuisbereidheid en ongebruikte wmo-zorg. Hierbij wordt onderzocht waarom inwoners die hier recht op hebben, er geen gebruik van maken.
 - b. Na uitkomsten van onderzoek wordt (waar nodig) ingezet op communicatie richting bestaande huurders en woningzoekende met een beperking of lage gezondheidsvaardigheden.

¹ Het **Deltaplan Ouderenzorg Maastricht-Heuvelland** is een regionale samenwerking van 17 organisaties die zich richt op het creëren van woonzorgzones waarin wonen, welzijn en zorg beter op elkaar zijn afgestemd. Het doel is om ouderen zo lang mogelijk veilig, zelfstandig en gelukkig thuis te laten wonen met passende ondersteuning in hun eigen buurt.

3. **Versterken onze regierol in lijn met de wet goed verhuurderschap en verbinden deze aan de Inclusie Agenda**

- a. De gemeente informeert verhuurders over hun verplichtingen en huurders over hun rechten, zodat de woningmarkt transparant en eerlijk blijft. Via campagnes en samenwerking met lokale partners zetten we in op het voorkomen van discriminatie en het versterken van bewustwording rondom het thema 'Goed verhuurderschap'.
- b. De gemeente houdt toezicht op verhuurders en treedt handhavend op bij overtredingen van de Wet goed verhuurderschap, waaronder discriminatie. We controleren in wijken op basis van signalen van misstanden en rapporteren jaarlijks over de resultaten.
- c. In 2026 gaat Maastricht het Meldpunt Goed Verhuurderschap in eigen beheer uitvoeren. Zo komen meldingen en de rapportering daarvan in een beheerssysteem.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Deze acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen. Deze acties kunnen we echter niet alleen, we zijn hierin ook afhankelijk van onder andere de woningcorporaties.

Thema 4: Onderwijshuisvesting die ruimte biedt aan diversiteit

Doelstelling:

“Vanaf 2026 worden alle bouwplannen voor nieuwe onderwijshuisvesting én renovaties van bestaande schoolgebouwen in Maastricht standaard ontworpen en uitgevoerd in lijn met toegankelijkheidsnormen, de NEN 9120 en inclusieve ontwerpprincipes. In 2030 zijn alle (plannen voor) nieuwbouw scholen in Maastricht toegankelijk voor iedereen.”

Onderwijshuisvesting vormt de fysieke basis voor het realiseren van inclusief onderwijs. Een daarbij goed ingericht schoolgebouw draagt bij aan gelijke ontwikkelkansen voor alle kinderen, ongeacht hun achtergrond, beperking of ondersteuningsbehoefte. Een school is meer dan alleen stenen en muren, Maastricht wil duidelijk maken dat inclusie begint bij een omgeving waarin ieder kind kan leren en opgroeien.

In een inclusieve stad die Maastricht streeft te zijn is het van belang dat de onderwijshuisvesting actief bijdraagt aan het verminderen van uitsluiting en het bevorderen van gelijke kansen. Via het Integraal Huisvestingsplan worden kindcentra ontwikkeld waarin onderwijs, opvang en zorg samenkomen. Dit biedt ruimte voor kinderen met en zonder beperking om samen te leren en zich te ontwikkelen.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente Maastricht is verantwoordelijk voor het realiseren van voldoende, passende en toekomstbestendige onderwijshuisvesting voor zowel regulier als speciaal onderwijs, zoals vastgelegd in de WPO en WEC². Deze zorgplicht omvat het opstellen en actualiseren van het Integraal Huisvestingsplan (IHP), het bouwen, renoveren en beschikbaar maken van schoolgebouwen volgens de NEN9120, en het faciliteren van integrale kindcentra (IKC's). Daarnaast koppelt de gemeente onderwijslocaties aan sportvoorzieningen en wijkontwikkeling, en maakt zij afspraken met schoolbesturen en kinderopvang over spreiding, capaciteit en samenwerking.

Hoewel de gemeente verantwoordelijk is voor de fysieke leeromgeving, ligt de inhoudelijke organisatie van het onderwijs bij de schoolbesturen. Daarom is samenwerking essentieel om een inclusieve leeromgeving te ontwikkelen en realiseren.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **Investeren in onderwijshuisvesting en binnensportaccommodaties zowel nieuwbouw als renovatie**
 - a. Het hanteren van de NEN9120 voor toegankelijkheid van gebouwen wordt opgenomen in het technische en functioneel programma van eisen.
2. **Jaarlijkse evaluatie via het Programma en Overzicht Onderwijshuisvesting.**
 - a. Elke vier jaar is er een herijking van het IHP

Wat hebben we daarvoor nodig?

De middelen en capaciteit hiervoor zijn opgenomen in de vastgestelde integrale huisvestingsplannen onderwijs en binnensport.

²WPO: Wet op het Primair Onderwijs – WEC: wet op Expertisecentra

Thema 5: Toegankelijke sport mee bewegen in de buurt

Doelstelling:

“Vanaf 2026 worden alle bouwplannen voor nieuwe onderwijshuisvesting én renovaties van bestaande schoolgebouwen in Maastricht standaard ontworpen en uitgevoerd in lijn met toegankelijkheidsnormen, de NEN9120 en inclusieve ontwerpprincipes. In 2030 is er een toename van het aantal toegankelijke kindcentra in Maastricht.”

Sport is wat ons verbindt, het brengt beweging in de stad, onze wijken en versterkt gemeenschappen. Juist daarom is het belangrijk dat sportaccommodaties voor iedereen toegankelijk zijn. Dit geldt zowel voor binnen- als buitensportlocaties. De sporthal of sportveld is niet alleen een plek om te sporten, maar ook om elkaar te ontmoeten. Vooral in de wijken waar mensen elkaar minder tegenkomen, kunnen sportvoorzieningen bijdragen aan een inclusieve omgeving.

De komende jaren investeert de Gemeente Maastricht via het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijs 71 miljoen euro in binnensportaccommodaties. Een unieke kans om sport en onderwijs te combineren. Juist door de sportvoorzieningen bij scholen te bouwen en ze buiten schooltijd open te stellen voor bewoners, ontstaan multifunctionele ruimtes, toegankelijk voor iedereen.

Voor binnensportlocaties, zoals gymzalen en sporthallen, is vooral de fysieke toegankelijkheid en het gedeeld gebruik met onderwijsinstellingen belangrijk. De koppeling met het IHP maakt het mogelijk om deze voorzieningen toekomstbestendig en inclusief te ontwerpen. Voor buitensportlocaties, zoals trapveldjes en sportparken, ligt de nadruk op bereikbaarheid, veiligheid en het voorkomen van uitsluiting.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente Maastricht is verantwoordelijk voor het realiseren van toegankelijke sportaccommodaties. Daarom is het essentieel dat we hier aandacht aanbesteden. Dit doen we door eisen te stellen bij nieuwbouw- en renovatie, door samen te werken met scholen, sportverenigingen en welzijnsorganisaties en door bewoners actief te betrekken bij het gebruik van de voorzieningen. Onze invloed als gemeente is groot bij gemeentelijke sportlocaties en bij de samenwerking met scholen. Maar bij particuliere sportaanbieders en verenigingen is onze rol meer ondersteunend.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **Investeren in onderwijshuisvesting en binnensportaccommodaties zowel nieuwbouw als renovatie**
 - a. De NEN9120 is gehanteerd binnen sportaccommodaties voor toegankelijkheid van gebouwen en wordt opgenomen in het technische en functioneel programma van eisen.
2. **Evaluatie via de aanpak openbare sport- en speelvoorzieningen 2023-2026.**
 - a. We maken een overzicht van bestaande sportaccommodaties die zijn behouden en verbeteringen die zijn aangebracht.

3. **Aandacht voor toegankelijkheid van binnen- en buitensportaccommodaties in een nieuwe aanpak sport- en spel voorzieningen.**
 - a. We hebben hierbij aandacht voor binnen- en buitensportaccommodaties als ook verenigingslocaties.
 - b. We maken een overzicht van de binnen- en buitensportaccommodaties die zijn gerealiseerd en geplande realisaties die nog uitgevoerd moeten worden.

4. **Beweegvriendelijke inrichting:** Samenwerking met sportbeleid om de openbare ruimte actief en uitnodigend te maken (denk aan beweegtoestellen, wandelroutes, sportveldjes).
 - a. Bij de inrichting van beweegvriendelijke omgevingen hanteren we altijd inclusieve ontwerpprincipes (toegankelijkheid, diversiteit in speel- en beweegmogelijkheden).
 - b. We selecteren strategische plekken waar we meerdere inclusieve speeltoestellen plaatsen en combineren speelvoorziening met beweegvriendelijke ruimte.
 - c. Er wordt gewerkt binnen beschikbare budgetten om prioriteit te geven aan plekken met hoog gebruik en grotere sociale impact.

Wat hebben we daarvoor nodig?

De middelen en capaciteit hiervoor zijn opgenomen in de vastgestelde integrale huisvestingsplannen onderwijs en binnensport. Overige acties die betrekking hebben op het toegankelijker maken van sportaccommodaties wordt uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen.

Thema 6: Vervoer dat iedereen in beweging brengt

Doelstelling:

“In 2030 zijn alle bushaltes bruikbaar voor mensen met een beperking. De belangrijkste OV-knooppunten zijn uitgerust met onderdelen als geleidelijnen, verhoogde instapplaatsen, duidelijke bebording en voldoende zitgelegenheid. In 2030 zijn er aanvullende vervoersmogelijkheden voor inwoners die niet zelfstandig met het gewone openbaar vervoer kunnen reizen. Zo kan iedereen zich veilig en zelfstandig verplaatsen.”

Toegankelijkheid is een belangrijke voorwaarde om deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Inclusief vervoer zorgt ervoor dat iedereen zelfstandig van a naar b kan komen. Hiervoor is het belangrijk dat het openbaar vervoer toegankelijk is maar ook dat er alternatieve voorzieningen zijn voor mensen waarvoor het openbaar vervoer niet geschikt is.

In Maastricht is dat Omnibuzz en dit is over het algemeen goed geregeld. Er wordt veel gebruik van gemaakt en de tevredenheid is hoog. Dit is fijn, maar zorgt er ook voor dat het een uitdaging is om te voldoen aan de benodigde personele capaciteit. Deels komt dit hoge gebruik doordat het openbaar vervoer in mindere mate geschikt is voor minder mobiele inwoners. Dit maakt dat het voor mensen met een beperking niet altijd veilig en prettig is het openbaar vervoer te gebruiken. Daarnaast zijn er in Maastricht, in tegenstelling tot een aantal andere gemeenten, weinig sociale vervoersinitiatieven.

Meer specifiek is de provincie recent een initiatief gestart waarbij minima in de daluren gratis kunnen reizen met al het openbaar vervoer van Arriva. De gemeente heeft hier op haar beurt op gereageerd door het gratis reizen ook te gaan invoeren voor mensen met een beperking die gebruik maken van Omnibuzz.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente Maastricht is verantwoordelijk voor Omnibuzz en voor de inrichting van de openbare ruimte die vervoer mogelijk maakt. In de afgelopen jaren heeft de gemeente ervoor gezorgd dat +/- 60% van de bushaltes is aangepast voor betere toegankelijkheid tot het busvervoer. Het reguliere openbaar vervoer valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie Limburg, waardoor de gemeentelijke invloed hier beperkt is. Wel kan de gemeente lobbyen voor verbeteringen en heeft zij directe zeggenschap over de toegankelijkheid van haltes en routes, vooral bij herinrichting van straten en wijken.

Wat gaan we hiervoor doen?

- 1. We onderzoeken of sociale vervoersinitiatieven geïntroduceerd kunnen worden in de stad**
 - a. We stellen een businesscase op voor het starten van een sociaal vervoer initiatief en presenteren deze uiterlijk 2027.
- 2. Vergroten de toegankelijkheid van bushaltes en station bij herinrichting**
 - a. Bij geplande herinrichting van straten en pleinen zorgen we verbetering in toegankelijkheid bij bushaltes, busstations en treinstations. Zoals het aanbrengen van geleide lijnen, verhoogde instapplaatsen, duidelijke bebording en voldoende zitgelegenheid.

3. **Toegankelijk en toekomstbestendig busstation**

- a. Onderdelen van het busstation in Maastricht zijn aan vervanging toe. De gemeente neemt het initiatief om het busstation opnieuw aan te pakken en toegankelijk te maken voor iedereen, met speciale aandacht voor mensen met een beperking, ouderen en reizigers met kinderwagens. Bij de herinrichting worden elementen zoals geleide lijnen, duidelijke bewegwijzering, voldoende zitgelegenheid en veilige overstapmogelijkheden meegenomen. Voor deze ingreep is een investering nodig van circa €300.000.

4. **Kosteloos vervoer voor minima met een beperking**

- a. De Gemeente Maastricht introduceert en implementeert gratis reizen met Omnibuzz voor inwoners met een minimuminkomen en een beperking.

Wat hebben we daarvoor nodig?

De middelen voor het toegankelijk maken van het busstation zijn beschikbaar binnen de begroting. Ook de middelen voor het implementeren van gratis reizen voor inwoners met een minimuminkomen en een beperking zijn al beschikbaar gesteld via het vastgestelde armoedebeleid.

Hoofdstuk 3: Iedere dag doet ertoe: meedoen in werk, onderwijs, vrije tijd

In een inclusieve stad als Maastricht is het niet voldoende dat mensen ergens kunnen zijn of ergens kunnen komen, het gaat er ook om dat zij **zinnig kunnen deelnemen en meedoen** aan het dagelijks leven. Inclusie leeft in het dagelijks leven, met het speerpunt : “Iedere dag doet ertoe” willen we ervoor zorgen dat iedereen kan meedoen in werk, onderwijs, vrije tijd. Een inclusieve dag invulling is essentieel voor persoonlijke ontwikkeling, sociale verbondenheid en economische zelfstandigheid. Iedere dag biedt kansen om bij te dragen, te leren, te ontspannen en elkaar te ontmoeten. Wanneer plekken geen sociale bereikbaarheid hebben, blijven kansen ongelijk verdeeld en ontstaat uitsluiting. Daarom zetten we in op een stad waarin **iedere dag ertoe doet**, voor iedereen.

We richten ons op een inclusieve dag invulling door aandacht te besteden aan de thema’s:

- Sociale Zekerheid en werk dat werkt voor iedereen
- Leren zonder drempels
- Vrije tijd die verbindt

Net als in speerpunt 1 “Ergens kunnen zijn en ergens kunnen komen” ligt ook in dit speerpunt de kracht in de integrale benadering. Sociale toegankelijkheid betekent dat mensen niet alleen fysiek toegang hebben tot plekken, maar zich ook sociaal welkom en veilig voelen. Een inclusieve werkplek of leeromgeving krijgt pas betekenis als mensen er daadwerkelijk kunnen participeren, zich gezien voelen en verbinding kunnen maken met anderen. Vrije tijd, ontmoeting en meedoen zijn pas mogelijk als de omgeving uitnodigt tot contact en betrokkenheid.

Door deze thema’s met elkaar te verbinden ontstaat een infrastructuur waarin mensen zich vrij kunnen bewegen, ontwikkelen, ontmoeten en bijdragen. Het gaat om meer dan fysieke toegankelijkheid: het gaat om **sociale inclusie, gezondheid, participatie en continuïteit** in het dagelijks leven.

Als Maastricht willen we de stad zijn waarin iedereen, ongeacht achtergrond, beperking of levensfase, zinnig kan meedoen. Waar werk, onderwijs, vrije tijd en ontmoeting toegankelijk zijn en bijdragen aan persoonlijke groei en sociale verbondenheid. We willen obstakels wegnemen, kansen creëren en mensen in hun kracht zetten. Want iedere dag doet ertoe.

Thema 1: Sociale zekerheid en werk dat werkt voor iedereen

Doelstelling:

“Maastricht stimuleert een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen die kan en wil werken, mee kan doen. Bij gemeentelijke initiatieven voor werk, re-integratie en armoedebestrijding wordt aandacht besteed aan toegankelijkheid, cultuursensitief werken en het creëren van kansen voor mensen met een beperking, migratieachtergrond of langdurige afstand tot werk. In 2030 is het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat werkt hoger dan in 2026.”

Werk is meer dan inkomen. Het geeft structuur, sociale contacten en een gevoel van zin. In Maastricht willen we dat iedereen die kan en wil werken, ook echt mee kan doen. Dat kan via betaald werk, vrijwilligerswerk of andere vormen van meedoen in de samenleving. Een inclusieve arbeidsmarkt is toegankelijk wanneer ieder talent telt ongeacht achtergrond of beperking. Van beschermt werk tot sociaal ondernemerschap: iedereen draagt bij op zijn manier.

We zorgen dat werk toegankelijk is voor iedereen, ongeacht een beperking, migratieachtergrond, lange werkloosheid of het missen van een diploma. Een inclusieve arbeidsmarkt is belangrijk voor een sterk en veerkrachtig Maastricht. Het gaat niet alleen om praktische aanpassingen, maar ook om een werkcultuur waarin verschillen worden gewaardeerd en iedereen zich veilig voelt.

Niet iedereen kan betaald werken. Daarom is vrijwilligerswerk ook een waardevolle vorm van participatie. De gemeente erkent dit en ondersteunt inwoners bij hun ontwikkeling richting werk. We geven zelf het goede voorbeeld als werkgever en moedigen andere werkgevers aan om inclusief te zijn.

We helpen inwoners om zelfredzaam te zijn door werk, maar als mensen niet zelf in een inkomen kunnen voorzien zijn we er als gemeente om te ondersteunen en ontwikkeling & meedoen ook voor hen mogelijk te maken. We helpen inwoners om zelfredzaam te zijn door werk, maar als mensen niet zelf in een inkomen kunnen voorzien zijn we er als gemeente om te ondersteunen en ontwikkeling en meedoen ook voor hen mogelijk te maken. In Maastricht werken we aan preventie van armoede en schulden, het bereiken van mensen in armoede en schulden, en lastenbeperking, ondersteuning en perspectief voor mensen in armoede en schulden via de aanpak ‘We zien je’. We hebben in deze aanpak ook aandacht voor de veranderende omstandigheden, gevoelens van schaamte en eenzaamheid die daarbij kunnen optreden.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente helpt om de arbeidsmarkt inclusiever te maken. Dat doen we door het goede voorbeeld te geven, samen te werken met anderen en bedrijven te ondersteunen. We begeleiden inwoners richting werk of vrijwilligerswerk en zorgen voor meer kansen, bijvoorbeeld via de participatiewet. Maar we kunnen dit niet alleen. We

zijn afhankelijk van bedrijven en inwoners die mee willen doen. De gemeente kan bedrijven niet verplichten om inclusief te zijn, maar wel stimuleren en helpen. Door te doen wat wél kan, bouwen we stap voor stap aan een arbeidsmarkt waar iedereen mee kan doen.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **We stimuleren ondernemers om te investeren in een inclusief personeelsbestand**
 - a. We gebruiken onze netwerken om met ondernemers in gesprek te gaan over diversiteit op de werkvloer en de voordelen hiervan.
 - b. Samen met ondernemers ontwikkelen we een aanpak voor een inclusieve arbeidsmarkt in Maastricht.
2. **Cultuursensitief werken in de re-integratieketen**
 - a. We trainen professionals in de re-integratieketen in cultuursensitief werken
 - b. We onderzoeken of onze standaard producten en werkwijzen passend zijn voor iedereen en passen werkwijzen aan waar nodig.
3. **Meer aanbod ondersteuning**
 - a. We zetten in op een samenleving waar iedereen naar vermogen bijdraagt, door meer inwoners voor wie betaald werk (nog) niet haalbaar is te ondersteunen bij maatschappelijke participatie, zodat zij actief kunnen deelnemen aan de maatschappij.
 - b. Via het te ontwikkelen sociaal ontwikkelbedrijf ontwikkelen we aanvullende ondersteuningsproducten én zetten die vaker in.
4. **Aanpak armoede en schulden breed en integraal**
 - a. We pakken armoede en schulden aan langs de pijlers uit het beleidskader “We zien je”.
 - b. We geven extra aandacht aan kinderen, mensen met een beperking en mensen in energiararmoede.
 - c. Naast financiële en materiële steun bieden we mensen in armoede kansen om zich te ontwikkelen en volwaardig mee te doen in de samenleving.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Deze acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen. Wel hebben we hiervoor onze partners binnen de re-integratie keten maar ook maatschappelijk partners en bedrijven in de stad nodig.

Thema 2: Leren zonder drempels

Doelstelling:

“Inclusief onderwijs is structureel onderdeel van de educatieve agenda Maastricht. Bij het opstellen van beleid en het ontwikkelen van kindcentra wordt aandacht besteed aan gelijke onderwijskansen, een inclusieve en tolerante omgeving en samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs en een soepele overgang van opvang naar school. In 2030 gaan meer kinderen met een extra onderwijsbehoefte naar school op een plek waar ook kinderen zonder die extra behoefte naar school gaan.”

In Maastricht heeft ieder kind recht op goed, passend en inclusief onderwijs, ongeacht achtergrond, beperking, talent of levensfase. Onderwijs is een fundament voor persoonlijke ontwikkeling, maatschappelijke participatie en gelijke kansen. Om dit versterken, zet de gemeente Maastricht in op meer doorstroom van leerlingen naar reguliere klassen. Dit gebeurt onder andere door het ontwikkelen van instapklassen, waarin kinderen met extra ondersteuningsbehoeften geleidelijk kunnen wennen aan het reguliere onderwijs. Daarnaast wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van kindcentra, zodat scholen uitgroeien tot centrale plekken in de wijk waar onderwijs, opvang en ondersteuning samenkomen. Ook kinderdagverblijven worden hierin betrokken, zodat inclusie al vanaf de vroege levensfase wordt bevorderd en de overgang naar school soepeler verloopt.

Inclusief onderwijs is een kernonderdeel voor kinderen. Een inclusieve schoolomgeving is niet alleen een plek waar kinderen leren, maar ook waar ze opgroeien tot betrokken burgers. Juist op school leren kinderen dat verschillen bestaan en dat deze verschillen waardevol zijn. Door een cultuur van respect, nieuwsgierigheid en verbondenheid te stimuleren, draagt het onderwijs bij aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen en zich welkom voelt. Door onderwijs op te nemen in de inclusie agenda ontstaat een samenhangende aanpak die ook onze jongste inwoners de kansen biedt op een volwaardig leven.

De huidige educatieve agenda bevat al elementen van inclusie, maar deze zijn nog niet structureel verankerd. In de ontwikkelen van de nieuwe educatieve agenda, is de ambitie om inclusie explicieter te noemen als onderdeel. Daarbij is de uitdaging om dit te vertalen naar concrete acties en samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente Maastricht speelt een belangrijke rol in het bevorderen van inclusief onderwijs. We brengen partijen samen, bieden ondersteuning en stimuleren scholen om drempels te verlagen. Als gemeente gaan we niet over lesinhoud en personeelsbeleid, we kunnen wel richting geven via subsidies, netwerken en beleid. Daarbij houden we rekening met landelijke regels, zoals die voor passend onderwijs. Zo draagt de gemeente bij aan een onderwijsomgeving waarin ieder kind mee kan doen.

Wat gaan we hiervoor concreet doen?

- 1. Bij de actualisatie van de educatieve agenda blijft inclusie een van de beleidsdoelstellingen**
 - a. Het thema inclusie wordt bij de actualisatie van de educatieve agenda opnieuw centraal gesteld, net als in de voorloper. Het zal een van de beleidsdoelstellingen blijven binnen deze agenda;
 - b. Samen met de partners die betrokken zijn bij de invulling van de educatieve agenda zullen we concrete en haalbare doelen op het gebied van inclusie opnemen in de geactualiseerde agenda.
- 2. Er wordt een subsidie ontwikkeld voor inclusieve kinderopvang en onderwijs**
 - a. Als uitwerking van het onderwijsachterstandenbeleid (Nota OAB 2024-2027) wordt er een subsidieregeling voor inclusieve kinderopvang en onderwijs ontwikkeld, waarvoor partners in kinderopvang en onderwijs in aanmerking komen.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Deze acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen. Mochten er voor de uitvoering van de nieuwe educatieve agenda extra middelen nodig zijn dan worden die dan voorgelegd aan de raad. Ook bij dit thema zijn we wel afhankelijk van de scholen zelf om effect te bereiken.

Foto: Linde Daan

**op straat word
ik nagekeken
en nagefloten..**

..spreek anderen erop aan
als ze respectloos zijn

renske

Renske, 17 jaar

Ik denk niet dat het goed is voor kinderen om afgezonderd op te groeien.

Beschermende omgeving

Als kind heb ik altijd speciaal onderwijs gevolgd. Hier groeide ik op in een kleine en beschermende omgeving. Ik denk niet dat het goed is voor kinderen om afgezonderd op te groeien. Je leert hierdoor niet dat je in de buitenwereld als persoon met een beperking harder je best moet doen om jezelf te bewijzen.

Toen ik naar de middelbare school ging, heb ik daarom bewust voor een reguliere school gekozen. Hier kreeg ik de kans om mezelf verder te ontwikkelen en mijn eigen weg te kiezen. Nu volg ik een opleiding administratief medewerker aan een reguliere MBO-school.

Lees het volledige verhaal van Renske [hier](#)

Thema 3: Vrije tijd die verbindt

Doelstelling:

“Gemeentelijke initiatieven en samenwerkingen gericht op vrije tijdsbeleving worden ingericht met aandacht voor toegankelijkheid en inclusie. De gemeente stimuleert ondernemers, verenigingen en instellingen om fysieke toegankelijkheid te verbeteren en een gastvrije, inclusieve sfeer te creëren, zodat iedereen zich welkom voelt en kan deelnemen aan het sociale, sportieve en culturele leven van Maastricht.”

Vrije tijd is meer dan alleen ontspannen. Het is een kans om anderen te ontmoeten, samen te zijn en actief mee te doen in de stad. In Maastricht willen we dat iedereen zich welkom voelt bij sport, cultuur, horeca en winkels. Deze plekken zijn belangrijk voor verbinding en participatie. Ze bieden ruimte om jezelf te zijn en anderen te leren kennen. Toch is meedoen niet voor iedereen vanzelfsprekend. Soms is een plek fysiek toegankelijk, maar niet uitnodigend in sfeer of aanbod. Daarom kijken we verder dan drempels: we willen dat activiteiten ook qua inhoud en beleving inclusief zijn.

Iedereen moet vrije tijd kunnen invullen op een manier die past bij zijn of haar leven. Daarom werken we samen met sportverenigingen, culturele instellingen, horeca, ondernemers en inwoners aan gastvrijheid voor iedereen. Op het moment wordt er al veel gedaan op het gebied van diversiteit en inclusie bij sport en cultuur, maar deze inspanningen zijn vaak nog niet voldoende zichtbaar. Nu is het een tijd van doorpakken we moeten inzichtelijk maken wat er al gebeurt en verder werken aan het versterken van diversiteit, inclusie en toegankelijkheid. Vrije tijd, meedoen aan sport en cultuur draagt bij aan gezondheid, welzijn en sociale samenhang. Meedoen in vrije tijd betekent meedoen in de samenleving.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente speelt een belangrijke rol in het toegankelijk maken van vrije tijd voor iedereen. We verbinden organisaties, ondersteunen initiatieven en stimuleren inclusie in sport, cultuur, horeca en winkels. Door duidelijke communicatie en beleid dat ruimte geeft aan diversiteit, zorgen we dat meer mensen kunnen meedoen. Toch kunnen we dit niet alleen. We zijn afhankelijk van samenwerking met verenigingen, ondernemers, instellingen en inwoners. De gemeente kan niet alles afdwingen, maar wel richting geven, kansen bieden en partijen bij elkaar brengen. Zo bouwen we samen aan een stad waar iedereen zich welkom voelt en elke dag ertoe doet.

Wat gaan we hiervoor doen? Sport

1. **Inclusie opnemen in de subsidievoorwaarden**
 - a. Sportverenigingen en clubs laten in hun subsidieaanvraag zien hoe zij kunnen bijdragen aan toegankelijkheid en diversiteit & inclusie binnen hun organisatie.
2. **Samenwerking en dialoog met sportclubs**
 - a. De gemeente blijft in gesprek met sportverenigingen over kansen en knelpunten rond diversiteit en inclusie
 - b. Er worden bijeenkomsten georganiseerd om ervaringen te delen en samen te leren.
 - c. Er komt advies op maat voor verenigingen die inclusie willen versterken in hun organisatie en aanbod.
3. **Uitvoering van het regionaal sportbeleid iedereen kan sporten**
 - a. Regionaal beleid wordt lokaal doorvertaald met aandacht in de pijler sporten met een beperking
 - b. Sport en beweegprogramma's werken aan Inclusie als één van de zes thema's
 - c. We geven meer aandacht aan onderzoeken van NOC*NSF in het kader van een sociaal en veilig sportklimaat, dit in relatie tot de beleving van discriminatie en racisme binnen de sport.

Wat gaan we hiervoor doen? Cultuur

1. **Cultuurvisie met nog meer aandacht voor inclusie, diversiteit en toegankelijkheid**
 - a. In 2026 wordt de Cultuurvisie vernieuwd met een versterking op huidige ambities op gebied van inclusie, diversiteit en toegankelijkheid
2. **Plek voor culturele en creatieve activiteiten**
 - a. We onderzoeken en faciliteren voldoende beschikbare, toegankelijke plekken in de stad, waarbij we kijken naar een goede balans tussen het aanbod en de behoeften van culturele makers, zodat deze plekken een creatieve huis en thuis kunnen bieden aan diverse doelgroepen.
3. **Inclusie opnemen in de subsidievoorwaarden**
 - a. Culturele instellingen laten in hun subsidieaanvraag zien hoe zij kunnen bijdragen aan toegankelijkheid en diversiteit & inclusie binnen hun organisatie. Aanvragen worden getoetst aan de landelijke code Diversiteit en Inclusie.
4. **Samenwerking & Dialoog**
 - a. De gemeente blijft in gesprek met culturele instellingen over kansen en knelpunten op inclusie, diversiteit en toegankelijkheid
 - b. De gemeente acteert als doorverwijzer naar landelijke kennis- en trainingsorganisaties wanneer instellingen zich (verder) willen versterken op inclusie, diversiteit en toegankelijkheid.

Wat gaan we hiervoor doen? Horeca, Winkels & Centrum

1. **Onderzoeken & Ontwikkelen van een MKB toegankelijke route**
 - a. We onderzoeken welke straten en ondernemers willen aansluiten bij het realiseren van een MKB-toegankelijke route in Maastricht-centrum.
 - b. Ondernemers worden actief gestimuleerd deel te nemen door hen te ondersteunen met een toegankelijkheidsscan, praktische verbeteradviezen en zichtbaarheidsmateriaal. Aangeboden door ongehinderd.nl, uitvoerder van de MKB-toegankelijke route.
 - c. Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om ondernemers praktische hulpmiddelen aan te bieden om een snelle manier van impact te kunnen maken.
2. **Stimuleren van toegankelijkheid in de stad**
 - a. Horeca en winkels worden actief betrokken bij het creëren van een toegankelijke en uitnodigende binnenstad. De gemeente zet hier op in om verbinding te realiseren tussen ondernemers, maatschappelijke organisaties en bewoners om samen te werken aan een gastvrije stad.
 - b. Er is frequent overleg met ondernemers in de binnenstad; zoals Maastricht Maakt en Centrum Management en op de Health Campus over inclusie en toegankelijkheid.

- c. De gemeente faciliteert bijeenkomsten en netwerken waarin bedrijven ervaringen delen en samen werken aan oplossingen.

3. Stimuleren van inclusie in horeca en winkels

- a. We gebruiken ons netwerk van ondernemers om met hen in gesprek te gaan over horeca waarbij iedereen mag mee doen en iedereen erbij hoort en waar niet gediscrimineerd wordt.

4. Realiseren toegankelijke, openbare toiletten

- a. We bereiden het aantal al bestaande openbare toiletten in de stad uit dat beschikbaar wordt gesteld voor iedereen, en kijken daarbij specifiek naar toegankelijke toiletten en of deze voldoende capaciteit bieden.
- b. We onderzoeken de mogelijkheid voor een goed toegankelijk openbaar toilet in winkelcentrum Mosae Forum.
- c. We evalueren het gebruik van de hoge-nood app en onderzoeken mogelijkheden om goede toegankelijke toiletten bij ondernemers verder te optimaliseren

[Wat hebben we daarvoor nodig?](#)

De MKB toegankelijke route kan gedekt worden uit de begroting. De andere actiepunten kunnen binnen bestaande middelen en capaciteit worden uitgevoerd. Voor resultaten zijn we wel sterk afhankelijk van de ondernemers, sportverenigingen en culturele instellingen in de stad.

Hoofdstuk 4: Leven in balans met welzijn en zorg

Iedere inwoner van Maastricht moet goede ondersteuning en zorg kunnen krijgen. Dat geldt voor iedereen, ongeacht achtergrond, beperking of levenssituatie. Gezondheid en verbondenheid vormen een basis voor meedoen. Toch ervaren veel mensen drempels: ze weten niet waar ze terecht kunnen, voelen zich niet gezien of vinden geen hulp die bij hen past. Met het speerpunt “Leven in Balans” willen we bouwen aan een stad waar iedereen passende hulp kan vinden en zich gesteund gesteund voelt in het dagelijks leven.

Daarom zet de gemeente Maastricht in op ondersteuning en zorg die beter vindbaar, toegankelijk en passend is. We werken aan duidelijke routes naar hulp en aan ondersteuning en zorg die aansluit bij de diversiteit van onze stad. Zo bouwen we aan een maatschappelijk- en zorglandschap waarin iedereen zich welkom en geholpen voelt.

Maar een gezond leven begint niet bij zorg alleen. Het begint bij een sterke sociale basis: plekken om elkaar te ontmoeten, mensen die iets voor elkaar betekenen en organisaties die dichtbij zijn. Ook gezondheid speelt een grote rol. Via het programma **Gezond Maastricht** werken we aan een omgeving waarin gezondheid, welzijn en meedoen centraal staan – in de wijk, op school, op het werk en thuis.

Leven in Balans: de Sociale basis, gezondheid en zorg & ondersteuning horen bij elkaar. Wie gezond is en een netwerk heeft, kan makkelijker meedoen. Wie mee kan doen, voelt zich gezonder. En wie hulp nodig heeft, moet die eenvoudig kunnen vinden. Door deze thema’s samen te brengen, versterken we elkaar.

We richten ons op een leven in balans door aandacht te besteden aan de thema’s:

- Sociale basis en inclusie hand in hand verbonden
- Samen naar een Gezond Maastricht
- Zorg voor iedereen, zorg die past

Als gemeente doen we dit niet alleen. We werken samen met inwoners, organisaties en zorgaanbieders. We kunnen niet alles oplossen, maar we kunnen wel zorgen voor kansen en voorwaarden. Zo maken we Maastricht samen inclusiever, gezonder en sterker.

Thema 1: Sociale basis en inclusie gaan hand in hand

Doelstelling:

“Vanaf 2026 wordt bij initiatieven in de wijk extra aandacht besteed aan toegankelijke ontmoetingsplekken, laagdrempelige ondersteuning en het bevorderen van een inclusieve en veilige sfeer. De gemeente stimuleert dialoog, vrijwilligerswerk en cultuur-sensitieve activiteiten, zodat inwoners elkaar kunnen ontmoeten en meedoen ongeacht leeftijd, achtergrond of beperking. In 2030 is het aantal mensen met een beperking, andere culturele achtergrond of identiteit dat gebruik maakt van stedelijke en wijkgebonden sociale ontmoetingsplekken gestegen.”

De sociale basis gaat over ons dagelijks leven: familie, burens, vrijwilligers, ontmoetingsplekken en activiteiten in de buurt. Het is de basis van een samenleving waarin mensen elkaar kennen en helpen. Toch is dit niet voor iedereen vanzelfsprekend. Sommige inwoners voelen zich eenzaam of ervaren drempels om mee te doen. Dat vergroot ongelijkheid. Een sterke sociale basis geeft steun, kansen en verbondenheid. Het maakt ontmoeten en meedoen makkelijker en vergroot gezondheid en geluk. Zonder sociale basis raken mensen sneller geïsoleerd, wat kan leiden tot eenzaamheid, stress en meer zorggebruik.

Door de sociale basis en inclusie samen te brengen, versterken deze visies elkaar. Inclusie gaat over meedoen, ongeacht leeftijd, achtergrond of beperking. De sociale basis biedt hiervoor de voorwaarden: ontmoetingsplekken, vrijwilligerswerk en laagdrempelige activiteiten. Hierbij is het essentieel dat er aandacht is voor de culturele diversiteit in Maastricht en dat er cultuur sensitieve ondersteuning geboden wordt.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente helpt in het mogelijk maken van een sterke sociale basis door ontmoetingsplekken en toegankelijke voorzieningen te ondersteunen, samen te werken met inwoners, organisaties en regeldruk te verminderen. Daarvoor is het van belang dat we de uitgangspunten van de sociale basis en inclusie mee nemen in al ons beleid. Maar er zijn grenzen. Een sterke sociale basis ontstaat vooral door inwoners zelf, door onderlinge verbondenheid en initiatief. Als gemeente kunnen we dit niet volledig creëren, maar wel ondersteunen en versterken. Verbondenheid moet vooral ontstaan door inwoners zelf. En we kunnen niet alle oorzaken van uitsluiting wegnemen. Daarom richten we ons met name op het creëren van kansen en voorwaarden voor een stad waar iedereen mee kan doen.

Wat gaan we hiervoor doen?

- 1. Zetten in op ontmoeten en tegengaan eenzaamheid**
 - a. We investeren in toegankelijke, laagdrempelige, dementie vriendelijke en toekomstbestendige sociale ontmoetingsplekken in wijken, waar inwoners van Maastricht in al hun diversiteit zich welkom voelen
- 2. Gaan voor een inclusief en veilig klimaat**
 - a. We zetten in op acties tegen discriminatie en voor diversiteit
 - b. We versterken dialoog en participatie
- 3. Bieden van laagdrempelige ondersteuning**
 - a. We bieden informatie en advies eenvoudig en herkenbaar aan en zetten actief in op het bereiken van groepen die niet via standaardkanalen bereikt worden.
 - b. We zoeken in de uitvoering de verbinding met de Veerkrachtige wijken aanpak

Wat hebben we daarvoor nodig?

Deze acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen en zijn opgenomen in het beleidskader sociale basis en het beleidskader ontmoeten.

Thema 2: Samen naar een Gezond Maastricht

Doelstelling:

“Vanaf 2027 wordt gezondheid structureel meegenomen in gemeentelijke beleidsontwikkelingen volgens het principe ‘Health in All Policies’, passend bij de diversiteit van onze inwoners. We stemmen deze inzet af op de diversiteit van onze bewoners. Bij initiatieven in wijken wordt aandacht besteed aan het stimuleren van een gezonde leefstijl, toegankelijke beweegmogelijkheden en begrijpelijke gezondheidsinformatie in meerdere talen en eenvoudige bewoordingen.”

Gezondheid is een basisvoorwaarde om mee te doen in de samenleving. Daarom zijn gezondheid en inclusie nauw aan elkaar verbonden. Wie gezond is, kan makkelijker meedoen, kan werken, leren en anderen ontmoeten. En wie mee kan doen, voelt zich gezonder. Maar niet iedereen heeft deze zelfde kansen om gezond te leven. We zien in Maastricht grote verschillen in gezondheid tussen wijken en groepen inwoners. Sommige mensen hebben minder kansen om gezond te leven door bijvoorbeeld geldzorgen, eenzaamheid of een ongezonde leef- en woonomgeving. Hierdoor ontstaan gezondheidsachterstanden. Dit vergroot de sociale uitsluiting en ongelijkheid. Door gezondheid en inclusie samen aan te pakken, versterken we elkaar. Een gezonde stad is een stad waar iedereen zich welkom voelt en mee kan doen. Zo bouwen we aan gelijke kansen voor alle inwoners van Maastricht.

Wat is onze rol als Gemeente?

Als gemeente kunnen we veel doen om gezond leven makkelijker te maken. In het programmaplan Gezond Maastricht scheppen we voorwaarden voor o.a. veilige buurten, groene plekken, betaalbaar sporten en gezonde schoollunches. Hierin werken we samen met onze inwoners, scholen, zorg- en woningcorporaties. Daarnaast kunnen we gezondheid mee nemen in de ontwikkeling van beleid op alle terreinen: Health in All Policies.

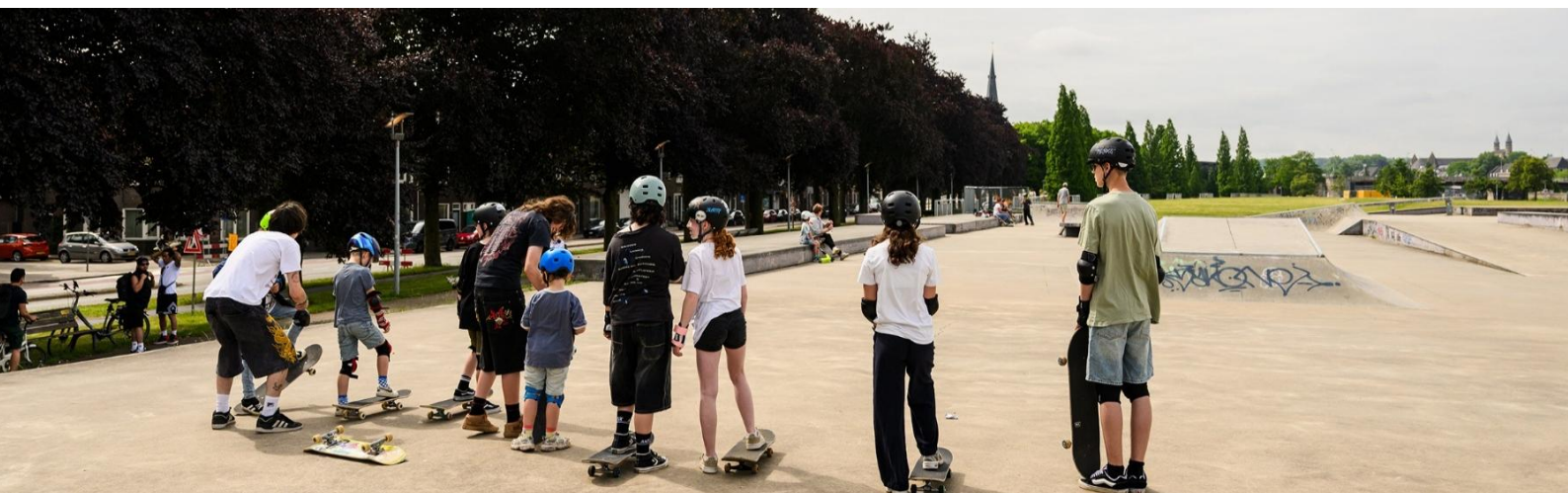
De gemeente Maastricht werkt samen met inwoners, zorgaanbieders, huisartsen, welzijnsorganisaties, de GGD Zuid-Limburg, zorgverzekeraars, onderwijs- en andere maatschappelijke partners aan een integrale en domein overstijgende aanpak van gezondheid en gezondheidsverschillen. Vanuit haar rol in de sociale basis, leefomgeving, preventie en participatie neemt de gemeente actief verantwoordelijkheid om gezondheidsachterstanden te verkleinen en gelijke kansen op gezondheid te bevorderen.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **Gezonde leeftijd stimuleren**
 - a. De beweegprogramma's van Maastricht worden toegankelijk gehouden voor iedereen
 - b. Voorlichting over gezonde keuzes wordt gegeven in begrijpelijke taal die voor iedereen duidelijk is
2. **Zorgen voor inclusieve communicatie**
 - a. Gezondheidsinformatie wordt gecommuniceerd in eenvoudige taal en meerdere talen
 - b. Gebruiken van beeldmateriaal en voorbeelden die iedereen begrijpt

Wat hebben we daarvoor nodig?

Deze acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen en zijn opgenomen in het programma Gezond Maastricht.

Thema 3: Zorg voor iedereen, zorg die past

Doelstelling:

“Vanaf 2030 is passende zorg via Wmo en Jeugdzorg in Maastricht toegankelijk, begrijpelijk en afgestemd op de leefwereld van inwoners. Bij (nieuwe) aanbestedingen en opdrachtverleningen worden inclusieve en cultuur sensitieve uitgangspunten toegepast.”

Iedere inwoner van Maastricht moet passende zorg kunnen krijgen via de Wmo en Jeugdzorg– ongeacht afkomst, beperking, taalvaardigheid of levensstijl. Zorg moet toegankelijk, begrijpelijk en afgestemd zijn op de leefwereld van mensen. Wanneer omstandigheden veranderen, bijvoorbeeld als mensen minder mobiel worden of te maken krijgen met een beperking, kan dat leiden tot eenzaamheid. Zeker als de vaste activiteiten daardoor niet langer passend of bereikbaar zijn. Door hier al vroeg aandacht voor te hebben, kunnen we uitsluiting en eenzaamheid voorkomen.

De Wmo en Jeugdzorg zijn essentiële toegangspoorten tot hulp in het dagelijks leven. Als deze hulp niet goed bereikbaar of passend is, vallen inwoners buiten de boot.

In een stad als Maastricht, met een diverse bevolking en uiteenlopende zorgvragen, is het essentieel dat zorgaanbieders oog hebben voor culturele verschillen, taalbarrières, veranderende omstandigheden en de leefwereld van jongeren en kwetsbare volwassenen.

Wat is onze rol als Gemeente?

De gemeente zorgt dat iedereen passende hulp krijgt via de Wmo en Jeugdzorg. We stellen beleid op voor gelijke toegang en cultuur sensitieve zorg, kopen zorg in en werken samen met partners. Als gemeente voeren we de landelijke wetten deels zelf uit. Dit doen we onder andere door de toegang tot ondersteuning te bepalen en (een deel van) het onderzoek uit te voeren. Daarnaast sluiten we inkoopcontracten af met zorgaanbieders en/of subsidiëren hen. Daarbij maken we afspraken over de uitvoering en sturen we op kwaliteit en resultaten. We werken samen met zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en ervaringsdeskundigen om passende ondersteuning te realiseren.

Naast deze uitvoerende rol zorgen we voor verbinding en faciliteren we kennisdeling en professionalisering binnen het netwerk. Informele zorg en sociale netwerken zijn eveneens belangrijk, maar niet volledig te regelen via beleid. Hier spelen vertrouwen, beschikbaarheid en bereikbaarheid een grote rol. Omdat financiële middelen beperkt zijn, moeten we keuzes maken en prioriteiten stellen.

Wat gaan we hiervoor doen?

- 1. We gaan kaders toevoegen voor Cultuur sensitieve zorg**
 - a. Ontwikkelen een toetsingskader voor cultuur sensitieve zorg in Wmo, Jeugdzorg en Beschermd Wonen.
 - b. We stellen eisen aan de communicatie, het inzetten van tolken/sleutelfiguren en training van professionals.
- 2. Opnemen in aanbesteding en opdrachtverlening**
 - a. We nemen cultuur sensitieve zorg op in het programma van eisen (PvE)
 - i. De cultuur sensitieve zorg wordt middels het PvE voor de regionale aanbesteding jeugdhulp geconcretiseerd.
 - ii. In de jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn er hulpverleners die zich specifiek richten op kwetsbare doelgroepen binnen de jeugd.
 - b. We gaan zorgaanbieders stimuleren om diversiteit in hun personeelsbestand op te nemen
 - c. Er is een jaarlijks dialoog met aanbieders over inclusieprestaties

3. Toegankelijke informatie en loketten

- a. We blijven onze fysieke en digitale loketten door ontwikkelen en aanpassen met aandacht voor; meertaligheid en gebruiksvriendelijke taal en visuele ondersteuning
- b. Er wordt samenwerking gezocht met bibliotheken, buurt- en gemeenschapshuizen voor de lokale vindbaarheid.

4. Monitoring en evaluatie

- a. We voegen aandachtspunten voor inclusieve en cultuur sensitieve zorg toe aan de bestaande monitoringsrapportage binnen de Wmo en Jeugdzorg.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Deze acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen.

Hoofdstuk 5: Samen zichtbaar, voor een stad waarin iedereen telt

Een inclusieve stad is een stad waarin iedereen kan meedoen en zich zelf kan zijn. Onze diversiteit moet dan ook juist onze kracht zijn, met dit speerpunt werken we aan een Maastricht waar iedereen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt. En waar discriminatie, in welke vorm dan geen plaats heeft. We zetten hier in op het actief bevorderen en versterken van belangenbehartiging en het tegengaan van uitsluiting door discriminatie en polarisatie. Dit in samenwerking met maatschappelijke organisaties, gemeenschappen en bewoners.

Inclusie is nog geen vanzelfsprekendheid. In een stad als Maastricht, met een rijke diversiteit aan achtergronden, leeftijden, identiteiten en levenswijzen, is het van belang dat iedereen gelijke kansen krijgt om mee te doen. Discriminatie belemmert deze kansen, zowel op straat als op de arbeidsmarkt, de horeca, in het onderwijs en bij sportverenigingen. Door samen te werken aan bewustwording, beleid en concrete acties, bouwen we aan een stad waarin verschillen worden erkend en gewaardeerd.

We richten ons op een inclusieve stad door aandacht te besteden aan de thema's:

- Tegengaan van discriminatie & polarisatie
- Versterken van belangenbehartiging
- Bewustwording en educatie

Concrete actie

1. Lokale aanpak "Samen zichtbaar, voor een stad waarin iedereen telt"

- a. Een aanpak waarin discriminatie en polarisatie worden tegengegaan, belangenbehartiging wordt versterkt en bewustwording en educatie centraal staan.
- b. We faciliteren lokale initiatieven die bijdragen aan het tegengaan van discriminatie en polarisatie, het versterken van belangenbehartiging en het bevorderen van bewustwording en educatie. Denk aan het beschikbaar stellen van subsidie door middel van een subsidieregeling aan organisaties, verenigingen & onderwijs, maar ook het bieden van advies op maat. Deze regelingen richten zich op activiteiten die zichtbaar zijn in de stad en aansluiten bij de leefwereld van inwoners.

Thema 1: Tegengaan van discriminatie & polarisatie

Doelstelling:

“Maastricht werkt aan het voorkomen en het tegengaan van discriminatie en polarisatie. Er wordt gewerkt vanuit een lokale preventieve aanpak waarin dialoog en bewustwording wordt gestimuleerd. Dit doen we in samenwerking met lokale initiatieven alsook het landelijk meldpunt discriminatie. In 2030 is het aantal mensen dat zich in Maastricht wel eens gediscrimineerd voelt afgenomen.”

‘Maastricht stad van verbondenheid’ dat is het motto van onze stad. Toch zijn er nog altijd inwoners die te maken krijgen met discriminatie en uitsluiting op basis van o.a. hun afkomst, geloof, beperking, gender, leeftijd of seksuele identiteit. Iedereen moet zich veilig en welkom voelen in onze stad. Discriminatie zorgt voor uitsluiting, ongelijkheid en wantrouwen. Daarom is het belangrijk dat de meldingsbereidheid wordt vergroot en dat we preventief werken aan bewustwording, educatie en dialoog. Dit betekent dat we niet alleen meldingen moeten kunnen ontvangen, maar ook actief moeten werken aan het voorkomen van discriminatie.

Polarisatie zorgt ervoor dat groepen in de samenleving tegenover elkaar komen te staan. Mensen begrijpen elkaar minder goed en praten minder met elkaar. Dit maakt samenwerking moeilijker en vergroot de kans op uitsluiting. Wie niet bij de dominante groep hoort, voelt zich sneller buitengesloten. Daardoor ontstaan minder kansen op werk, onderwijs en meedoen in de buurt. Ook neemt het vertrouwen in de overheid af, waardoor mensen minder snel discriminatie melden. In een gepolariseerde samenleving worden vooroordelen sneller uitgesproken. Dit vergroot het risico op discriminatie en belemmert inclusie. Als gemeente is het dus ook essentieel dat we werken aan het voorkomen van polarisatie

Vandaag de dag worden discriminatie en polarisatie vaker in één adem genoemd. Beide zorgen voor uitsluiting, maar zijn in de basis zeer verschillend van elkaar. Discriminatie is het ongelijk behandelen van mensen. Polarisatie is het versterken van tegenstellingen tussen groepen. Beide kunnen leiden tot uitsluiting, spanningen en een verminderde sociale samenhang³.

Wat is onze rol als Gemeente?

Als gemeente zijn we verplicht een onafhankelijk meldpunt voor discriminatie in te richten. Daarnaast zijn we straks ook verplicht om een preventie aanpak te ontwikkelen. Dit doen we samen met lokale organisaties.

Toch kunnen we niet alles oplossen. We kunnen mensen niet dwingen elkaar te begrijpen of om vooroordelen los te laten. De invloed ligt vooral in het scheppen van goede voorwaarden: veilige plekken, duidelijke informatie en samenwerking met partners.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **Faciliteren van een meldpunt voor discriminatie meldingen**
 - a. We hebben een meldpunt belegd bij [discriminatie.nl/Limburg](https://discriminatie.nl/). Hier worden de meldingen geregistreerd, wordt onafhankelijk advies verleent en wordt gerapporteerd naar gemeenten.
2. **Ontwikkelen van een antidiscriminatie aanpak gericht op lokale preventie**
 - a. Ter versterking van de wettelijke taken op antidiscriminatie wordt er meer focus gelegd een preventieve aanpak om discriminatie tegen te gaan.
3. **Vroegtijdig signaleren en tegengaan polarisatie**
 - a. De huidige aanpak polarisatie wordt geëvalueerd en vernieuwd naar de behoeften van de stad.

³ [Is het discriminatie of polarisatie? | Movisie](#)

4. Ontwikkelen een netwerk tussen religieuze instellingen

- a. We ontwikkelen een duurzaam samenwerkingsverband tussen religieuze instellingen, gericht op dialoog en gezamenlijke inzet. Hierbij zetten we een periodiek overleg in van vertegenwoordigers van religieuze instellingen

Wat hebben daarvoor nodig?

Voor het ontwikkelen van een lokaal preventieve aanpak ontvangen we vanaf 2028 extra middelen van het Rijk. De andere acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen

Boris Lindeboom

de mediawereld
gaat vaak uit van
het 'ideale plaatje'..

..pleit voor inclusieve
beeldvorming voor alle
individuele in de media

Clifford, 36 jaar

Vanaf het moment dat ik wakker word tot ik weer ga slapen, ben ik bezig met hoe ik van A naar B kom.

Mijn roeping

Ik zie het als mijn roeping om mensen te confronteren met hun vooroordelen en hun horizon te verbreden.

Onwetendheid

Wanneer mensen mij opmerken, zie ik hun gedrag letterlijk veranderen. Mensen zeggen dat ze mij zielig vinden, ze gaan mij heel overdreven helpen, gaan op hun hurken zitten om met mij te praten of verheffen hun stem alsof ik doof ben. Inmiddels neem ik dit niet meer persoonlijk. Ik weet dat dit gedrag voortkomt uit onwetendheid. Ik zie het nu juist als een kans om mensen bewust te maken.

Lees het volledige verhaal van Clifford [hier](#)

clifford

Thema 2: Versterken van belangenbehartiging

Doelstelling:

“Vanaf 2026 is het versterken van belangenbehartiging een vast onderdeel van de Inclusie Agenda Maastricht. De gemeente werkt structureel samen met belangenorganisaties om perspectieven en behoeften actief op te halen ter ondersteuning van de Inclusie Agenda Maastricht.”

In Maastricht wonen we met vele verschillende mensen, met verschillende achtergronden, identiteiten en ervaringen. Denk aan lhbtqi+ personen, mensen met een migratieachtergrond, ouderen, jongeren, mensen met een beperking en mensen die geraakt zijn door het slavernijverleden. Deze groepen hebben (vaker) te maken met uitsluiting en discriminatie, of hebben minder kansen om mee te doen in de samenleving.

Belangenorganisaties zijn hierin essentieel voor een inclusieve stad. Deze organisaties vertegenwoordigen de stem van mensen die soms minder goed worden gehoord. Ze weten wat er speelt in hun gemeenschap en brengen zorgen en ideeën onder de aandacht van gemeente en andere instellingen. Hiermee helpen ze ervoor te zorgen dat iedereen zich welkom, veilig en gehoord voelt in Maastricht. De organisaties hebben veel kennis en ervaring, daarmee kunnen ze meedenken over beleid, zorgen dat onze plannen beter aansluiten bij wat mensen echt nodig hebben, en kunnen ze aanzetten tot verandering. Zo dragen we gezamenlijk zorg voor een stad waarin iedereen mee kan doen.

Daarnaast bieden deze organisaties ook (vaak) ondersteuning en een veilige plek. Mensen die zich buitengesloten voelen, kunnen hier terecht voor een luisterend oor, hulp of contact met anderen. Dit is belangrijk voor het gevoel van verbondenheid en welzijn. In Maastricht zijn **vele** verschillende organisaties die actief opkomen voor de belangen van groepen, enkele voorbeelden:

- *Samen onbeperkt*: de organisatie die opkomt voor mensen met een beperking. Ze geven advies over toegankelijkheid van gebouwen, openbare ruimte en communicatie. Ze helpen de gemeente om Maastricht toegankelijker te maken voor iedereen. Maar ze bieden ook activiteiten, een luisterend oor en advies voor mensen zelf.
- *COC Limburg*: zet zich in voor de lhbtqi+ gemeenschap. Ze organiseren voorlichting op scholen, bieden een veilige plek voor jongeren en volwassenen, en werken mee aan evenementen zoals Maastricht Pride, georganiseerd door de gelijknamige organisatie Maastricht Pride. Ze helpen de gemeente om beleid te maken dat past bij de behoeften van lhbtqi+ inwoners.
- *Maastricht voor Iedereen*: is een netwerk dat zich inzet voor gelijke kansen en inclusie in brede zin. Ze verbinden verschillende groepen en organisaties met elkaar en stimuleren samenwerking.
- *Sankofa*: Is de lokale organisatie die zich niet alleen inzet voor de herdenking van het slavernijverleden en de viering van het breken van ketenen. Maar ook aandacht wilt geven aan de doorwerking van het slavernijverleden op het heden. Dit draagt bij aan meer begrip en verbinding in de stad.
- *Moskeeën in Maastricht*: naast organisaties spelen ook moskeeën een belangrijke rol in het ondersteunen van mensen met een migratieachtergrond. Niet alleen kunnen zij hulp bieden bij religieuze ondersteuning, maar ze bieden ook sociale steun, educatie en hulp bij integratie. Een belangrijke schakel tussen de gemeenschap en de gemeente.

Wat is onze rol als Gemeente?

Als gemeente hebben we een belangrijke rol in het versterken van belangenbehartiging. We kunnen organisaties ondersteunen door: door regelmatig met hen in gesprek te gaan, subsidies beschikbaar te stellen voor inclusieve projecten, hen te betrekken bij beleid, samenwerking te stimuleren en hun werk zichtbaar te maken via gemeentelijke communicatie en evenementen.

We kunnen voorwaarden scheppen, mensen en organisaties verbinden en financiële steun bieden. Maar we kunnen geen maatschappelijke acceptatie afdwingen. Verandering vraagt ook inzet van inwoners, scholen, bedrijven, verenigingen en landelijke wetgeving. Soms zijn er ook wettelijke of financiële beperkingen. Niet alle wensen kunnen direct worden uitgevoerd. Daarom is het belangrijk om samen met belangenorganisaties te kijken wat wél mogelijk is, en om realistische doelen te stellen.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **Versterken van netwerken op Inclusie en Diversiteit**
 - a. Jaarlijkse bijeenkomsten met belangenorganisaties
 - b. Oprichten van een stedelijk netwerk voor inclusie en belangenbehartiging
2. **Zichtbaarheid en erkenning**
 - a. Zichtbare (communicatie) campagnes rond diversiteit en inclusie
 - b. Aandacht en ondersteuning voor Inclusieve dagen; Keti Koti, Coming Out Day, Dag voor mensen met een beperking e.d.
3. **Verankering in gemeentelijke organisatie**
 - a. Betrekken van belangenorganisaties bij ontwikkeling en evaluatie van beleid
 - b. Inzetten op co-creatie bij nieuwe projecten
4. **Subsidieregeling inclusie, diversiteit en gelijkwaardigheid**
 - a. Bijdragen aan financiële basis, zodat zij kunnen optreden als belangenbehartiger én inclusieve projecten opzetten en uitvoeren.
 - b. Subsidie voor projecten die bijdragen aan inclusie

Wat hebben we hiervoor nodig?

Voor de subsidieregeling inclusie, diversiteit en gelijkwaardigheid wordt vanaf 2027 jaarlijks €150.000 beschikbaar gesteld. €50.000 hiervan is al beschikbaar, voor de overige €100.000 doen we een beroep op de algemene middelen.

Thema 3: Bewustwording en educatie, samen inclusief

Doelstelling:

“Vanaf 2030 stimuleert de gemeente bij alle gemeentelijk initiatieven bewustwording en educatie over diversiteit en inclusie. Er wordt aandacht besteed aan campagnes, trainingen en ontmoetingsactiviteiten die bijdragen aan het verminderen van uitsluiting en een inclusieve stadscultuur bevorderen.”

In een inclusieve stad voelen mensen zich meer verbonden met elkaar en met de omgeving. Dit staat of valt bij de houding en het gedrag van onze inwoners. Door elkaar beter te leren kennen en begrijpen, ontstaat er meer ruimte voor iedereen om mee te doen. Hierin is bewustwording en educatie essentieel. Vooral om stereotypen, uitsluiting en discriminatie tegen te gaan. Maar ook om diversiteit en inclusie te bevorderen. Dit zorgt ervoor dat minder mensen worden buitengesloten en dat kansen eerlijker verdeeld zijn.

Als gemeente kunnen we inzetten op educatie om kennis over inclusie te vergroten. Professionals zoals ambtenaren, zorgverleners en ondernemers kunnen via trainingen en workshops leren hoe zij inclusiever kunnen werken. Daarnaast maken campagnes inclusie zichtbaar in de stad. Een voorbeeld is “Iedereen telt”, waarin verhalen van inwoners centraal staan. Online kan aandacht worden gevraagd voor minder zichtbare vormen van uitsluiting, zoals armoede of psychische kwetsbaarheid. Ook ontmoeting versterkt verbinding en inclusie tussen inwoners, dialoogtafels in buurten bieden ruimte voor gesprekken over samenleven. Stadswandelingen en culturele evenementen laten mensen kennismaken met andere perspectieven en ervaringen.

Wanneer inwoners elkaar steunen en samenwerken, kunnen buurten en gemeenschappen sterker worden. Zo zijn we als stad met z'n allen beter voorbereid op moeilijke situaties en veranderingen. Een stadscultuur van respect en betrokkenheid maakt Maastricht tot een stad waarin iedereen telt.

Wat is onze rol als Gemeente?

Als gemeente kunnen we een belangrijke rol spelen als het komt tot het starten van initiatieven, zoals campagnes en programma's, en partijen met elkaar verbinden. Dit kan door ondersteuning te bieden via subsidies, communicatie en netwerkvorming, zo helpen we lokale initiatieven vooruit. Daarin staan we als gemeente zelf aan de lat om ook het goede voorbeeld te geven in eigen communicatie en dienstverlening.

Toch zijn er grenzen aan wat we als gemeente kunnen bereiken. We zijn niet de enige speler. Het succes is afhankelijk van samenwerking met maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, media en bewoners. Daarnaast kost gedragsverandering bij inwoners tijd en kan niet worden afgedwongen.

Wat gaan we hiervoor doen?

1. **Versterken van een inclusieve stadscultuur door bewustwording, educatie en ontmoeting**
 - a. Zetten in op het vergroten van kennis over inclusie en uitsluiting, verankering van inclusieve waarden
 - b. Bevorderen van empathie en dialoog tussen verschillende groepen, meer begrip voor elkaar
 - c. Zetten in op een versterking van het handelingsperspectief van onze inwoners

Wat hebben we daarvoor nodig?

Deze acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen.

Hoofdstuk 6: Gemeente Maastricht als goede voorbeeld voor Inclusie

Doelstelling:

“De Gemeente Maastricht geeft structureel het goede voorbeeld in inclusie, door inclusieve waarden zichtbaar en voelbaar te maken in alle rollen, als werkgever, dienstverlener en opdrachtgever. Bij werving, communicatie, inkoop en dienstverlening zetten we nog steviger in op het toepassen van inclusie als uitgangspunt. We investeren verder in toegankelijke fysieke en digitale voorzieningen, een divers personeelsbestand, begrijpelijke communicatie en sociale verantwoordelijkheid in aanbestedingen. Daarnaast stimuleert de Gemeente verdere ontwikkeling in kennis en bewustwording, zodat inclusie verankerd is in alle processen. In 2030 is de gemeentelijke organisatie zichtbaar inclusiever en veiliger dan in 2026.”

Als Gemeente Maastricht vragen we van onze inwoners, organisaties en bedrijven om werk te maken van inclusie. Dat betekent dat iedereen mee moet kunnen doen – ongeacht achtergrond, beperking, leeftijd, gender, seksuele oriëntatie of sociaaleconomische positie. Maar inclusie begint bij onszelf. Met het speerpunt “Gemeente als goede voorbeeld” laten we zien dat we niet alleen beleid maken, maar ook zelf handelen, als werkgever, dienstverlener en partner in een stad waar iedereen meetelt. Wat we van de stad vragen, moeten we ook zelf waarmaken!

Inclusie is geen aparte taak, maar een fundamentele waarde die door al onze processen, diensten en structuren heen loopt. Door als gemeente het goede voorbeeld te geven, bouwen we samen met onze inwoners aan een samenleving waarin iedereen zich welkom en gewaardeerd voelt.

De Gemeente Maastricht heeft een centrale rol in het verbinden van beleidsterreinen die bijdragen aan inclusie. We stellen normen, maken afspraken met partners en zorgen voor monitoring en uitvoering. Maar onze rol gaat verder dan coördinatie: we zijn ook aanjager, verbinder en voorbeeld.

We nemen verantwoordelijkheid op de volgende onderdelen:

- **Inclusief werkgeverschap:** een divers personeelsbestand en gelijke kansen voor iedereen.
- **Toegankelijkheid:** zowel fysiek (gebouwen, openbare ruimte) als digitaal (websites, formulieren).
- **Inclusieve communicatie:** begrijpelijke, toegankelijke en representatieve taal en beeldvorming.
- **Sociale verantwoordelijkheid in inkoop en aanbesteding:** inclusief SROI en beschut werk.
- **(Anti)discriminatie en gedragscodes:** actief beleid tegen uitsluiting en ongewenst gedrag.
- **Beleidstoets op inclusie:** structurele toetsing van beleid op inclusieve uitgangspunten.
- **Inzet op kennis en expertisebevordering:** d.m.v. trainingen aangeboden via @learn

Als gemeente Maastricht hebben we de afgelopen jaren al stappen gezet op het gebied van inclusie, zoals het verbeteren van digitale toegankelijkheid, het inzetten op diversiteit in werving en selectie, en het betrekken

van ervaringsdeskundigen bij beleid. Maar er is er nog genoeg werk te doen. Toegankelijkheid is nog niet overal vanzelfsprekend, en inclusie wordt nog te vaak als apart thema benaderd in plaats van als integraal onderdeel van ons werk.

In onze ambitie willen we een gemeente zijn waar iedereen zich welkom voelt. Waar gebouwen en digitale diensten nog toegankelijker zijn, en waar we communiceren in begrijpelijke taal die aansluit bij onze inwoners. Waar we als werkgever ruimte bieden aan divers talent en waar we actief bijdragen aan een inclusieve arbeidsmarkt. Waar we discriminatie en ongewenst gedrag niet tolereren, en waar inclusie zichtbaar is in alles wat we doen.

Als werkgever realiseren we ons dat we nooit volledig kunnen weten wie van onze medewerkers een beperking heeft. Niet alle beperkingen zijn zichtbaar, en sommige mensen kiezen ervoor dit niet delen. Daar hebben we geen invloed op, dat accepteren en respecteren we.

We streven naar een cultuur waarin verschillen worden gezien als kracht, waarin ruimte is voor eigen keuzes en waarin iedereen zich gerespecteerd en gewaardeerd voelt. Zo bouwen we samen aan een organisatie die niet alleen inclusief is in beleid, maar ook in praktijk.

Wat gaan we hiervoor doen? Werkgeverschap

Inclusief werkgeverschap betekent dat iedereen zich welkom voelt om bij ons te werken en ook de mogelijkheden heeft om bij ons te werken.

1. Inclusief werkgeverschap versterken

- a. Met de nieuwe HRM-visie pakken we door op recruitment en werving die uitnodigend is voor iedereen: Zowel in wervingsteksten als in het kijken naar mogelijkheden om drempels weg te nemen.
- b. Trainingen voor leidinggevenden en HR: over onbevooroordeeld selecteren en de kracht van diversiteit.
- c. Diversiteit monitoren: Actief inzetten op representativiteit binnen alle lagen van de organisatie.
- d. Faciliteiten op orde: werkplek aanpassingen faciliteren en inzetten op diverse ruimten zoals; (rustige en ontspannende) kolfruimten, stilte- en bezinningsruimten alsook mogelijke breakout rooms en prikkelarme ruimten.
- e. Mantelzorgvriendelijke gemeente: We blijven ons inzetten voor mantel zorgende medewerkers

2. Gedrag en veiligheid op de werkvloer

- a. Gedragscode actualiseren: met aandacht voor inclusie en sociale veiligheid.
- b. Meldstructuren versterken: voor discriminatie en ongewenst gedrag.
- c. Dialoog stimuleren: via themabijeenkomsten, interne campagnes en trainingen over een veilige werkplek.

Wat gaan we hiervoor doen? Toegankelijkheid

Als gemeente dienen we ook zelf ervoor te zorgen dat onze gebouwen toegankelijk zijn en alle inwoners zelfstandig gebruik kunnen maken van onze diensten.

1. Fysieke toegankelijkheid verbeteren

- a. Bij de verbouwing van Mosae Forum (project *Bouwen aan Mosae Forum*) wordt de toegankelijkheid van het gebouw, de publieke ruimtes en de loketten gewaarborgd, in samenspraak met belangengroepen.

Wat gaan we hiervoor doen? Communicatie

We zijn er als gemeente voor alle inwoners. Dan is het belangrijk dat de informatie die we delen ook begrijpelijk is voor alle inwoners, en dat zij zich allemaal aangesproken voelen.

- 1. Inclusieve communicatie verder versterken**
 - a. Schrijfwijzer Inclusieve Taal: actualiseren op gebied van inclusieve taal en verder implementeren binnen de organisatie.
 - b. Beeldvorming: divers, representatief en begrijpelijk in al onze uitingen.
 - c. Taalniveau: streven naar B1-niveau in alle publiekscommunicatie.
- 2. Digitale toegankelijkheid**
 - a. verbeteren volgens WCAG-richtlijnen⁴.

Wat gaan we hiervoor doen? Inkoop

Naast onze rol als dienstverlener en werkgever verstrekken we als gemeente ook veel opdrachten aan derden. Dit is een van de manieren waarop wij kunnen sturen op een inclusieve samenleving.

- 1. Sociale verantwoordelijkheid in inkoop**
 - a. SROI en beschut werk: actief inzetten bij aanbestedingen, ook intern voor de gemeente.
 - b. MVOI: We hebben het manifest verantwoord ondernemer en inkopen ondertekend. Dit rollen we verder uit waarbij we via inkoop ondernemers stimuleren om te werken aan inclusie.

Wat gaan we hiervoor doen? Expertisebevordering

Om inclusie structureel te kunnen verankeren binnen onze organisatie is het belangrijk dat iedereen zich bewust is van het belang van inclusie, maar ook de kennis en expertise heeft om mogelijke verbeterpunten te zien en hier oplossingen voor te bedenken.

- 1. Bewustwording binnen de organisatie**
 - a. Interne bewustwordingscampagne: We gebruiken de inclusieagenda om iedereen binnen de organisatie bewuster te maken van het belang van inclusie en de kracht van diversiteit.
 - b. Expertisebevordering:
 - i. We zien erop toe dat aanbieders van het trainingsaanbod aandacht hebben voor Diversiteit, Inclusie en gelijkwaardigheid (DIG) alsook sociale veiligheid in de trainingen.
 - ii. We bieden een divers aanbod aan voor medewerkers op het gebied van inclusie, naast de reguliere trainingen zoals lezingen, voorstellingen, online cursussen en trainingen, ook toegespitst op verschillende functies binnen de gemeente.

Inclusie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Als gemeente nemen we het voortouw, maar we doen het niet alleen. Samen met onze medewerkers, inwoners en partners bouwen we aan een stad waarin iedereen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt. Want pas als we zelf het goede voorbeeld geven, kunnen we dat ook van anderen vragen.

Wat hebben we daarvoor nodig?

Deze acties kunnen worden uitgevoerd binnen bestaande capaciteit en middelen maar vragen voornamelijk om een cultuurverandering. Daar is commitment en tijd voor nodig.

⁴ De WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) zijn de internationale standaard voor digitale toegankelijkheid, ontwikkeld door het World Wide Web Consortium (W3C), die richtlijnen bieden om websites, apps en andere digitale content toegankelijk te maken voor iedereen, inclusief mensen met visuele, auditieve, motorische, cognitieve en andere beperkingen

Financiën

Inclusie en met name toegankelijkheid roept al snel het beeld op dat dit kostenverhogend werkt. Doordat we in deze inclusieagenda juist ook inzetten op bewustwording en expertisedeling hopen we dit te voorkomen. Immers, een bestaand gebouw toegankelijk maken zorgt inderdaad voor kosten, maar een gebouw vanaf begin af aan toegankelijk bouwen, zorgt niet per se voor hogere bouwkosten.

Ook inclusief beleid op andere terreinen kan kosten besparen. Als iedereen zelfstandig mee kan doen in de samenleving, zich gehoord en gezien voelt zorgt dit ook voor lagere zorgkosten of bijvoorbeeld minder uitkeringen.

Om deze ideale samenleving te realiseren zetten we in op een groot aantal acties die binnen bestaande capaciteit en middelen worden uitgevoerd⁵ er is echter wel op sommige vlakken een investering nodig. Voor een aantal concrete acties vragen we daarom extra financiële middelen:

Actie	Benodigd budget	Incidenteel of structureel	Bestaande dekking	Algemene reserve	Afdeling
Speerpunt 1					
Verbetering toegankelijkheid gemeentelijke panden	€ 1,2 miljoen	Incidenteel	Ja, overschot vorige inclusieagenda		Vastgoed
Jaarlijks budget voor verbeteren toegankelijkheid openbare ruimte	€150.000	Structureel	€ 50.000	€100.000	Openbare ruimte
Vergroten toegankelijkheid busstation	€ 300.000	Incidenteel	Ja, begroting 2026		Openbare ruimte
Speerpunt 2					
MKB toegankelijke route	€36.660 € 1.092	incidenteel structureel	Ja, begroting 2026		Sociaal
Speerpunt 4					
Subsidieregeling diversiteit, inclusie & gelijkwaardigheid	€150.000	structureel	€ 50.000	€100.000	Sociaal
Totaal				€200.000	

⁵ Bijlage B03 – Beleidskaart – Nieuwe acties Inclusie Agenda Maastricht

Monitoring

Doelstelling:

In 2026 ontwikkelen we een monitoringskader dat inzicht biedt in onze voortgang op het gebied van inclusie. Per doelstelling stellen we meetbare indicatoren op met bijbehorend implementatieplan.

Het doel van dit beleidskader is om de inclusie van kwetsbare groepen in onze stad te verbeteren en te zorgen dat iedereen zo min mogelijk drempels ervaart in het dagelijks leven. Om te weten of we dat effect ook daadwerkelijk bereiken is het belangrijk om te monitoren.

Idealiter doen we dit met effect indicatoren. Het is echter lastig om de juiste effectindicatoren te koppelen aan onze doelstellingen en deze ook te meten.

Als we bijvoorbeeld kijken naar de doelstelling: X dan ontstaan de volgende dilemma's.

Als we willen weten of bijvoorbeeld mensen uit de LHBTIQ+ community zich veilig en geaccepteerd voelen, moeten we specifiek deze groep vragen een enquête in te vullen of hun geaardheid in te vullen in een algemene enquête. Daarbij zonder je ze ook juist weer uit. Dit soort data is bovendien nog niet beschikbaar en dient dus apart te worden uitgevraagd. Vraag daarbij is ook welke doelgroepen je dan allemaal wil definiëren. Een algemene uitvraag over ervaren veiligheid in de stad, zegt echter niets over de specifieke ervaring van mensen die zich uitgesloten voelen.

Een ander dilemma is de vraag in hoeverre verbeterde of verslechterde resultaten volledig toe te rekenen zijn aan het beleid van de gemeente en deze inclusieagenda.

Deze dilemma's ontslaan ons natuurlijk niet van de verantwoordelijkheid om ons beleid te monitoren. We kiezen er daarom voor om bij elk thema een beleidsdoelstelling op te nemen. In 2026 kijken we per doelstelling welke gegeven wel of niet beschikbaar zijn en hoe we de doelstelling kunnen meten. In sommige gevallen zal het ons lukken om hier effectindicatoren aan te hangen. In andere gevallen zullen we ons focussen op inspanningsindicatoren. Denk bijvoorbeeld aan het aantal horeca zaken dat haar toegankelijkheid heeft verbeterd of het aantal scholen dat programma's uitvoert op het gebied van inclusie.

Naast kwantitatieve gegevens hechten we waarde aan kwalitatieve inzichten. Verhalen, interviews en observaties geven een beter beeld van wat er speelt en leeft in de stad. Onderdeel van deze inclusieagenda is daarom het oprichten van een klankbordgroep. Deze klankbordgroep zal zelf gevraagd worden te reflecteren op de impact van de inclusieagenda, maar via hen zal ook de achterban op gezette tijd bevroegd worden over hun ervaringen

